

Lesník

Obsah

- 3 Editorial**
Anketa: Opýtali sme sa: Vláda vo svojom programovom vyhlásení deklarovala zámer podporiť zavedenie elektronických aukcií dreva v štátnom podniku LESY SR. Ako vnímate toto rozhodnutie?
- 4 Aktuálne:**
 Spustili sme elektronické verejné obstarávanie
 Stretnutie generácií sa vydarilo.
 Aj vďaka nám
 Zmluva o predaji odstrelu vypovedaná
 EVO pod lupou
 Nový generálny riaditeľ NLC
 Lignumexpo Les 2010
 Host z Kanady
 Trestné oznámenie
 Lesy ČR hospodária s vysokým ziskom
- 5 Stretnutie prezidentky Slovenskej komory učiteľov s predstaviteľmi lesníckych komôr**
- 6 Kauza „Smrekovica“**
 Chronologický vývoj vyhlásovania navrhovanej PR Smrekovica
- 7 Prvý cezhraničný lesnícky náučný chodník**
- 8 Dni svätého Huberta pokračujú v tradícii stretnutí slovenských poľovníkov**
- 10 Vo Zvolene bola otvorená Detská lesnícka univerzita**
- 11 Stretnutie dôchodcov na Veľkej Lúke**
- 12 Lesnícki seniori na rozhraní Kysúc a Oravy**
- 13 Dubový symbol kresťanstva**
- 13 Otvorenie ďalšieho Významného lesníckeho miesta – Rudolf Geschwind**
- 14 ...nenaháňať sa iba za kubikmi**
- 16 Lesnícky na Prednej Hore**
 Chata Žuhračka
 Rekreačné zariadenia OZ Levice
- 17 Náučný lesnícky chodník Pece-Čertov kopec**
- 18 Keď sa chce ...**
 Tam, kde „bory šumí po skalinách“
- 19 Slovenská lesnícka komora u chorvátskych lesníkov**
- 20 Spomienka na Dezidera Magica**
 Odišiel PÁN LESNÍK
- 21 II. Začnime na Smolníckej Osade**
 Za hospodárením v objektoch Pro Silva
- 22 DREVOSTAVBY - komfort a bezpečnosť**
 Zväz spracovania dreva Slovenskej republiky
- 23 Človek, nebo kúrovec?**
 Prečo mám rád les?
- 24 Krížovka a humor**
 Uveríte?
- 25 Euromince so symbolmi fauny a flóry (2. časť)**
 Srnčia paštéta
 Poľovnícky receptár
- 26 Pre deti**
- 27 Kalendár podujatí**
 Životné jubileá
- 28 Jubileum**

LESNÍK

časopis zamestnancov
 š.p. LESY SR
 Banská Bystrica
 september 2010

Šéfredaktor:

Mgr. Peter Gogola

Redaktori:

 Ing. Milan Longauer
 Ing. Rudolf Bruchánik PhD.

Stáli prispievatelia:

 Mgr. Tatiana Figurová
 Jiří Junek
 Viliam Stockmann

Grafická úprava:

 Mária Gálová
 Miloš Sedláček
 Reprografické centrum
 NLC Zvolen

Foto na titulnej strane:

 Jeseň
 Eva Šipošová

Adresa redakcie:

 LESY SR, š.p.
 Námestie SNP č.8
 975 66 Banská Bystrica
 telefón: 048/43 44 278
 fax: 048/43 44 191
 e-mail: Peter.Gogola@lesy.sk

Kompas je zariadenie určené na zisťovanie smeru ku severnému magnetickému pólu. Klasický kompas ukazuje smer pomocou zmagnetizovanej strelky, vyvážené podopretej v ťažisku, ktorá sa voľne otáča dokola. Strelka sa otočí rovnobežne s magnetickými siločiarami zemského magnetického poľa, pričom jej magnetické póly sú voči zemským orientované opačne. Kompasy sú známe už zo starovekej Číny. Prvá zmienka o kompase pochádza zo 4. storočia nášho letopočtu.

Tolko hovorí encyklopédia. Kompas však nie je len pomôckou pre orientáciu v krajine. Je symbolom. Slovné spojenie „má kompas“ alebo „vie kde je sever“ je zaužívané v hovorovej reči a keď o niekom hovoríme, že „vie, kde je sever“, máme spravidla na mysli, že dotyčný je zorientovaný v situácii, v zložitých podmienkach, v živote.

Poverený generálny riaditeľ si v prvý deň svojho pôsobenia na generálnom riaditeľstve priniesol do kancelárie kompas. Položil ho na stôl, pri ktorom rokuje s návštevníkmi i s vedením podniku. Aby každý videl, že vie, „kde je sever“. Dobrá inšpirácia pre nás všetkých.

Príjemné čítanie Vám praje

Peter Gygoš

Opýtali sme sa: Vláda vo svojom programovom vyhlásení deklarovala zámer podporiť zavedenie elektronických aukcií dreva v štátnom podniku LESY SR. Ako vnímate toto rozhodnutie?

Ing. Miroslav KOVALČÍK, Odbor lesníckej stratégie, politiky a ekonomiky, LVÚ – NLC Zvolen

Zavedenie elektronických aukcií dreva v štátnom podniku LESY SR v každom prípade zvýši transparentnosť a zníži korupciu pri predaji dreva. Treba však dobre nastaviť tento systém a postupne vychytávať chyby. Dôležité bude ponúkať aj menšie množstvá drevnej hmoty, aby sa mohli zapojiť drobní spracovatelia dreva. Nedostatkom môže byť aj to, že sa v prípade zvýšeného dopytu po dreve budú presadzovať zahraniční odberatelia a tým sa zvýši export drevnej hmoty.

Ing. Igor VISZLAI, generálny riaditeľ š.p. LESY SR

Prípravné práce na elektronickom predaji dreva sme začali ešte pred schválením programového vyhlásenia vlády, nakoľko s týmto zámerom som na podnik prišiel. Je to bezpochyby spôsob, ako sa vyhnúť

politickým či lobistickým tlakom na štátny podnik a tým degenerovať jeho ekonomiku. Ak sa proces podarí dotiahnuť do úspešnej realizácie, bude to taká malá výhra pre mňa a veľká pre LESY SR. Verím, že po prvotných „boľáčkach“ to bude prínosom aj pre obchodných partnerov, ktorí majú zdravú ekonomiku a tým aj pre štát.

Ing. Igor PATRÁŠ, prezident ZSD SR

Slovenská ekonomika potrebuje stabilný lesnícko-drevársky komplex, ktorý má vynikajúce možnosti rastu. V princípe ku tomu stačí zabrániť vývozu dreva ako suroviny a zvyšovať finalizáciu reziva. V roku 2009 sa podľa správy MP SR vyviezlo zo Slovenska do zahraničia 2,69 milióna kubických metrov (m³) dreva v hodnote 111,7 milióna eur, čo je cca 25% ťažby!!! Zo Slovenska nám unikol úžasný potenciál pre rozvoj pracovných miest a rast ekonomiky. To musíme mať v prvom rade na pamäti - lesníci, drevári ale hlavne politici. Zväz spracovateľov dreva SR (ZSD SR) sa opakovanne hlási ku transparentnému trhu s drevnou surovinou, ktorý by umožňoval racionálne a perspektívne obnovovanie lesov a maximálne spracovanie drevnej

suroviny na Slovensku. Preto žiadame uplatňovať národohospodársky princíp, ktorý nebude v protiklade s týmito cieľmi. V minulosti ZSD SR navrhoval kolegom lesníkom prevziať rakúsky model tvorby doporučenej ceny nezávislou inštitúciou. Takáto cena sa stanovuje na základe objektívnych vplyvov vyplývajúcich zo situácie na trhu. Elektronické aukcie môžu so sebou doniesť moment zdanlivo objektívnej ceny, ale hlavne vytvoria nevidaný priestor na únik drevnej suroviny za hranice, čím určite prideme o možnosť rozvoja drevospracujúcich kapacít a nenávratne pochováme rozvoj domáceho spracovania dreva. Veľkým nadnárodným spoločnostiam nerobí problém umelo zdvihnúť cenu strategickú a nedostatkovú hmoty v určitom regióne na prechodné obdobie, a tým spôsobom zlikvidovať menšie domáce firmy. Následne sa stanú monopolnými odberateľmi a potom už bude elektronická aukcia naozaj zbytočná. Osobne nie som proti elektronickým aukciám, ale tým ktoré by sa použili len pre špecifickú časť drevnej hmoty. Cenu ako dôležitý nástroj navrhujem generovať cez pracovnú skupinu zloženú z rozhodujúcich odberateľov a dodávateľov tak, aby sa dosiahol konsenzus výhodný pre obe strany. Lesníci a drevári sa navzájom dlhodobo potrebujú. Treba eliminovať koristnícke záujmy ktorejkoľvek skupiny a určite sa nám podarí napríklad rakúsky zázrak. V poslednom období sme sa však pobrali akoby cestou naspäť. ■

Anketa

Spustili sme elektronické verejné obstarávanie

V utorok 28. septembra sme prvýkrát vykonali elektronické verejné obstarávanie na komodity pletivo, klinec, hotelové textilie a ekologické mazacie oleje. Ako komentoval prvé elektronické verejné obstarávanie vedúci odboru obstarávania tovarov a služieb Ing. František Suchanovský, „Pomocou elektronickej aukcie sme vybrali dodávateľov pre rok 2011, pričom sme ušetrili zhruba 12% predpokladaných nákladov, čo činí okolo 7 000 €.“

Hlavnými výhodami elektronickej aukcie sú úspora financií znížením ceny predmetu obstarávania, možnosť ďalších investícií zo vzniknutých úspor, urýchlenie obstarávacích procesov – úspora času a z pohľadu uchádzačov nepochybne rovnosť podmienok pre všetkých súťažiacich dodávateľov.

Stretnutie generácií sa vydarilo. Aj vďaka nám

Oblasťný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Banskej Bystrici na svojom slávnostnom zhromaždení 28. septembra bilancoval svoju činnosť v uplynulom období. Vo svojej činnosti sa zameriava na starostlivosť o hroby, pamätne miesta a pamätníky I. a II. svetovej vojny, šírenie histórie protifašistického odboja a zachovávanie pamiatky obetí vojny. Najväčším podujatím, ktoré oblasťný výbor SZPB už po piatykrát usporiadal 14. augusta v areáli vypálenej obce Kalište, je Stretnutie generácií. Za aktívnu účasť na príprave tohto, dnes už masovo navštevovaného podujatia, dostali LESY SR ďakovný list. Podakovanie patrí pracovníkom OZ Slovenská Ľupča, ktorí upravili prístupovú komunikáciu a tým pomohli zabezpečiť pohodlnú dopravu účastníkov podujatia kyvadlovou autobusovou dopravou. Na záver slávnostného stretnutia povedal predseda oblasťného výboru SZPB Pavol Sečkář: „Ceníme si dobrú spoluprácu s lesníkmi a dúfame, že sa stane tradíciou“.

Zmluva o predaji odstrelu vypovedaná

Poľovný hospodár OZ Bardejov pri kontrole poľovného revíru prichytil skupinku mužov, ktorí neďaleko poľovnickej chaty odierali dve čerstvo ulovené jelienčatá. Keďže nebol vykonaný zápis v knihe vstupu do poľovného revíru a uvedení muži nemali povolenky na lov uvedených

ho druhu zveri, oznámil túto skutočnosť riaditeľovi OZ a polícii.

LESY SR, OZ Bardejov na základe toho vypovedali zmluvu o odstrel zveri v poľovnom revíri Rybné poľovnickej spoločnosti, ktorej členovia boli pristihnutí pri nelegálnej činnosti. Konanie týchto poľovníkov bolo posúdené ako hrubé porušenie podmienok zmluvy a 21. septembra bolo od zmluvy odstúpené. Zároveň bol poľovnickej spoločnosti ukončený nájom poľovnickej chaty.

EVO pod lupou

Nezisková mimovládna organizácia Transparency International Slovensko usporiadala 7. októbra v Banskej Bystrici seminár Protikorupčné minimum miestnej samosprávy, na ktorom bola prezentovaná aj téma elektronickej aukcie. Ľuboš Babarík zo spoločnosti WELL management vystúpil s prezentáciou Elektronickej aukcie - nová šanca a nové riziko verejného obstarávania. V obsaženom a zaujímavom komentári uviedol výhody i potenciálne riziká elektronickej verejného obstarávania (EVO). V zhrnutí svojich bohatých skúseností uviedol, že „v prípade odborného výberu dodávateľa je preukázateľne najtransparentnejší a finančne najefektívnejší spôsob realizácie e-aukcií, ktorý objektívne prináša najvyššie možné úspory“.

Nový generálny riaditeľ NLC

V piatok 1. októbra bol do funkcie generálneho riaditeľa Národného lesníckeho centra vymenovaný **Bc. Ing. Igor Morong**. V minulosti zastával na Národnom lesníckom centre post riaditeľa Ústavu lesných zdrojov a informatiky.

Lignumexpo Les 2010

V dňoch 5. až 8. októbra sa v areáli výstavníka Agrokomples v Nitre uskutočnil 17. ročník medzinárodného drevárskeho veľtrhu Lignumexpo, 13. ročník medzinárodnej lesníckej výstavy Les, 6. ročník odbornej výstavy MNS – Materiály, novinky a servis pre nábytkársky priemysel, výrobcov okien a dverí a tiež jesenná Gardénia. Výstava mala široký záber a lesnícke expozície tvorili len malý segment, čo ovplyvnil aj fakt, že Národné lesnícke centrum svoju účasť na výstave zrušilo. Súčasťou programu bola i spo-

ločná tlačová konferencia š.p. LESY SR a Zväzu spracovateľov dreva SR, po ktorej nasledovalo diskusné fórum o perspektívach spolupráce oboch subjektov. Obavy a neistota v kruhoch drevospracujúcich spoločností vyvoláva rozhodnutie zaviesť v roku 2011 elektronické aukcie dreva.

Host' z Kanady

Profesor Dr. Alistair Bath je odborník, venujúci sa manažmentu voľne žijúcich zvierat, vrátane veľkých šeliem. Pôsobí na fakulte geografie na Memorial university v kanadskom meste New Foundland. Externe prednáša na univerzitách v Mníchove a Ríme. Viedol niekoľko výskumných projektov v národných parkoch v Kanade, Yellowstone aj v Európe. V októbri navštívil Slovensko, aby sa oboznámil s názormi odborných autorít na možnosti vytvorenia manažmentového plánu pre veľké šelmy. Vo štvrtok 14. 10. sa stretol na pôde generálneho riaditeľstva s riaditeľom OZ Levice Ing. Dušanom Krajniakom. V neformálnom rozhovore sa venovali téme manažmentu šeliem, mienke obyvateľov Slovenska a možnostiam zosúladenia názorov a postojov obyvateľstva, poľovníkov a ochranárov.

Trestné oznámenie

Vedenie štátneho podniku LESY SR rozhodlo vo štvrtok 14.10. podať trestné oznámenie na neznámeho páchatela vo veci pozmenenia obchodnej zmluvy. Podľa znalcov z kriminalisticko – expertízneho ústavu bola jedna zo strán textu zmluvy s drevospracujúcou spoločnosťou dodatočne zmenená. Výsledok skúmania potvrdil, že na tejto stránke zmluvy, obsahujúcej pozmenený text, bol pre-

ukázateľne použitý iný papier i tlačový toner. Pozmenený text uvádzal iné ceny a objemy dodávok dreva a menil aj lehotu platnosti rámcovej zmluvy, čím výrazne znevýhodnil LESY SR. Záležitosť preverujú orgány činné v trestnom konaní.

Lesy ČR hospodária s vysokým ziskom

Hospodársky výsledok Lesov ČR za osem mesiacov tohto roku bol dve miliardy českých korún (cca 81,6 miliónov €). Nastavený optimalizačný program, ktorého cieľom je zvýšenie efektivity chodu celého podniku sa tak pozitívne odráža aj vo výsledkoch hospodárenia v priebehu tohto roka, aj keď Lesy ČR priebežne hradia náklady na odstraňovanie následkov tohtoročných povodní a veterných kalamít.

„Naším cieľom je dosahovať veľmi dobrých hospodárskych výsledkov. Proti minulým letům je pozitívem, že došlo k oživení cen dříví, které stoupají. Nadále pokračujeme v ochraně lesa před kůrovcem, účinná prevence se projevuje v podstatně sníženém objemu kůrovcem napadeného dříví a patřičnou pozornost věnujeme i výsadbě nových stromků a pěstební činnosti jako celku. Stejně jako ostatní ekonomické subjekty, musíme i my velmi pečlivě zvažovat veškeré náklady a investovat pouze v těch nejdůležitějších oblastech, přičemž na prvním místě je péče o les,“ podotýka generálny riaditeľ Lesov ČR Svatopluk Sýkora.

Generálnym riaditeľom štátneho podniku LESY SR sa stal Igor Vizslai

V piatok 15.10. minister pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR Zsolt Simon vymenoval do funkcie generálneho riaditeľa Lesov SR, š.p. Ing. Igora Vizslaia, povereného dočasným riadením podniku.

Výberová komisia vypočula troch kandidátov na túto funkciu a následne stanovila konečné poradie. Minister Simon naplnil povinnosti, ktoré mu pri mienovaní generálneho riaditeľa štátneho podniku vyplývajú zo zákona a vymenoval Ing. Igora Vizslaia do funkcie.

Podľa vyjadrenia ministra Simona bude najdôležitejšou prioritou podniku predovšetkým transparentný predaj dreva a zavedenie elektronických aukcií k 1.1. 2011. ■

Stretnutie prezidentky Slovenskej komory učiteľov s predstaviteľmi lesníckych komôr

Návšteva prezidentky SKU v Brezne pokračovala aj v sobotu 11.9.2010. PaedDr. Marika Barancová prijala pozvanie riaditeľa Lesov mesta Brezno, s.r.o Ing. Milana Dolňana, ktorý je zároveň prezidentom Združenia obecných lesov SR a zúčastnila sa pekného podujatia „Rozlúčka s letom“. Lesy mesta Brezno, s.r.o boli hlavným organizátorom tohtoročnej, tradičnej akcie, organizovanej na konci leta pre obyvateľov mesta Brezno. Náročná príprava, množstvo účinkujúcich, ktorí sa starali o zábavu pri pódiu na lúke nad nemocnicou, organizátori na stanoviskách v lese, vytvorili pozitívnu atmosféru a obohacujúce prostredie, v ktorom bol priestor na zábavu i poučenie.

Prezidentka SKU spoločne s ďalšími hosťami podujatia - primátorom mesta Brezno Ing. Jaroslavom Demianom a viceprimátorom Bc. Jánom Račákom absolvovala pod vedením Ing. Milana Dolňana prehliadku jednotlivých stanovísk.

Neprekážalo ani nepriaznivé počasie, ktoré sťažovalo prechod lesným terénom. Na stanoviskách sa stretávali hostia s rodičmi a deťmi vo veku škôlkarov i školákov, ktoré boli nadšené možnosťou vidieť živé zvieratá - ovce, kone, dokonca aj diviaky a lesné vtáky - sovu, sokoly. Zaujímavou atrakciou bolo zlaňovanie, možnosť zhotoviť si búdku pre vtáčiky, kynológia a sokoliar. Poučné bolo poznávanie lesa, drevín, ukážka ochrany lesa pred škodcami i sadenie jedlíčky. Výborne osviežil čaj podávaný pri bylinkárni Vlada Libiča, či špekáčiky, ktoré pre všetkých hladných návštevníkov upiekli lesníci.

Krásna myšlienka - spojenie leta, lesa a detí sa podarila. Celá akcia v lese sa niesla v duchu „lesnej pedagogiky“. Nezvyčajné, nie veľmi známe slovné spojenie. Slová, ktoré asociujú spojenie lesníka, lesa, pedagóga, teda učiteľa, školy. Lesná pedagogika nie je konkurenciou škole, ale rozširuje a dopĺňa sprostredkovanie vedomostí cez nezabudnuteľné skúsenosti a zážitky v lese. Les sa tak stáva priestorom na získavanie skúseností, deťom je umožnené vnímať les všetkými zmyslami, ponúka zážitkové učenie. Tak sa vlastne naši lesníci stávajú učiteľmi najkrajšieho predmetu „lásky k prírode“, stávajú sa pomocníkmi a spolupracovníkmi učiteľov.

V závere podujatia čakal hostí na lúke nad nemocnicou nielen pestrý zábavný program, ale aj chutný guláš

z diviaka. Tu sa našiel aj priestor na stretnutie a diskusiu troch predstaviteľov stavovských organizácií - prezidentky Slovenskej komory učiteľov PaedDr. Márie Barancovej, prezidenta Združenia obecných lesov SR Ing. Milana Dolňana a predsedu Slovenskej lesníckej komory Ing. Jaroslava Šuleka. Ich rozhovory boli zaujímavé a konštruktívne. Naznačovali cestu spolupráce všetkých troch predstaviteľov komôr a pomoc a spoluprácu pri zvyšovaní vážnosti a úcty učiteľov v spoločnosti. Vysoko si vážime záujem lesníkov pomocť učiteľskej verejnosti a ich ochotu vyzdvihovať význam učiteľov SR pri výchove detí.

Krásnou spomienkou na návštevu prezidentky SKU na Horehroní je aj jedlíčka, ktorú v duchu rodiacej sa spolupráce zasadila spoločne s prezidentom Združenia obecných lesov SR v breznianskom lese. Nech rastie a mocnie spoločne s úctou verejnosti k náročnej práci učiteľa. ■

Danka Jarabová
výkonná riaditeľka SKU
pre Banskobystrický kraj

Chronologický vývoj vyhlásovania navrhovanej PR Smrekovica

Kauza „Smrekovica“

Alena ÁBELOVÁ

Na sklonku leta rozpútali médiá diskusiu o tom, či zásah proti kalamitnému výskytu podkôrneho hmyzu v lokalite Smrekovica nie je motivovaný zmarením úsilia o vyhlásenie prírodnej rezervácie v tejto lokalite. Namiesto vecnej diskusie v rovine argumentov nastúpila demagógia a osočovanie. Aktívnu úlohu zo strany „záchrancov pralesa“ v tejto kauze zohral Róbert Oružinský. Zatiaľ posledným aktom v tejto kauze bolo podanie trestného oznámenia na neznámeho páchatela zo strany právnej zástupkyne lesoochránárskeho zoskupenia Vlk Ivety Rajtákovéj.

- Podklady na vyhlásenie PR Smrekovica predložilo na KÚ ŽP v Žiline občianske združenie FSC Slovensko (národná iniciatíva na Slovensku).
- 25.6. vydal KÚ ŽP Žilina verejnú vyhlášku, ktorou oznámil zámer vyhlásiť PR Smrekovica. Na zámer v zmysle § 50 ods. 5 zákona 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny na KÚ ŽP Žilina sme reagovali oznámením, že v dotknutom území spracovávame podkôrníkovú kalamitu podľa § 28 zákona 326/2005 Z.z. o lesoch a rozhodnutí OŠ SLH (Rozhodnutie OLÚ v Ružomberku č. j. L 29-2009-H zo dňa 18.12.2009 a Rozhodnutie MP SR č. 3707/2009-710 zo dňa 5.10.2009).
- 28.7. sme zaslali na KÚŽP Žilina pripomienky k vyššie uvedenému zámeru, v ktorých vyjadrujeme zásadný nesúhlas s vyhlásením tohto chráneného územia, nakoľko podľa nášho názoru, sa v danom území pralesy, ktoré sú tu predmetom ochrany nevyskytujú
- 5.8. potvrdilo náš názor i NLC Zvolen, ktoré po dôkladnom zmapovaní biotopov európskeho a národného významu a zmapovaní stavu prirodzenosti lesných porastov v navrhovanej PR Smrekovica konštatovalo, že sa v danej lokalite nevyskytujú pralesy ani prírodné lesy.
- 20.8. vydal KÚ ŽP v Žiline verejnú vyhlášku, ktorou oznamuje zastavenie zámeru vyhlásiť PR Smrekovica
- 20.8. požiadalo FSC Slovensko o pozastavenie ťažby v navrhovanej PR Smrekovica z titulu vyhlásovania navrhovanej PR Smrekovica (toto bolo ukončené 20.8.2010)
- 9.9. podal Ing. Oružinský podnet na okamžité zastavenie „nezákonných“ aktivít v danej lokalite, nezákonnosť ktorých sa podľa nášho názoru na následnom správnom konaní (OÚ ŽP Ružomberok 22.9.2010) nepotvrdila
- 10.9. sa na KÚ ŽP Žilina konalo expertné posúdenie zámeru na vyhlásenie PR

Smrekovica za prítomnosti pracovníkov MPŽPaRR SR, ŠOP SR a NLC Zvolen, ktorého výsledkom bolo odporúčanie, aby sa:

1. posúdil návrh a zámer na vyhlásenie PR Smrekovica širšou odbornou komisiou v príslušných oblastiach (ochrana prírody a krajiny, ochrana lesov, mapovanie biotopov, právna ochrana a pod.) vrátane terénneho preskúmania za účasti obhospodarovateľov lesov
2. zabezpečilo prerokovanie doplneného a posúdeného návrhu podľa bodu 1 s obhospodarovateľmi lesov
- 16.9. vydal OÚ ŽP Ružomberok rozhodnutím predbežné opatrenie týkajúce sa pozastavenia náhodnej ťažby v danej lokalite na základe podnetov FSC Slovensko a Ing. Oružinského, voči ktorému sa LESY SR š.p. 24.9.2010 odvolali, nakoľko ho považujeme za neopodstatnené, čo zástupcovia š.p. vyjadrili i ústne na rokovani konanom 22.9.2010 na OÚ ŽP Ružomberok.
- 17.9. LESY SR zorganizovali pre novinárov z banskobystričských a ružomerských redakcií mediatrip do lokality Smrekovica, aby im „na tvári miesta“ ukázali a vysvetlili, čo a prečo museli v tejto lokalite vykonať a čomu sa snažia zabrániť. Najprofesionálnejší a názorovo vyvážený príspevok do vysielania spracoval štáb spravodajskej televízie TA3. ■

Edward Balwierczak, riaditeľ Regionálneho riaditeľstva Lasow Państwowych v Krosne

Prvý cezhraničný lesnícky náučný chodník

Peter GOGOLA

V pondelok 26. septembra bol slávnostný deň: napriek nepriazni počasia bol otvorený prvý medzinárodný slovensko – poľský lesnícky náučný chodník Udava - Solinka. Trasa náučného chodníka prechádza cez národnú prírodnú rezerváciu Udava, cez hrebeň spája slovenskú obec Osadné s konečnou stanicou poľskej lesnej železnice v Balnici a pokračuje pozdĺž toku riečky Solinka. Symbolickým spojením slovenskej a poľskej časti chodníka bolo zviazanie stužiek v národných farbách oboch krajín na štátnej hranici.

Slovenská časť náučného chodníka bola odovzdaná do užívania 18. júla 2008. Má desať zastávok, dĺžku 2,2 km a prechádza jedľovo - bukovým lesom, ktorý je pozostatkom pôvodných pralesov, ktoré v minulých tisícročiach pokrývali východné Slovensko. 26. septembra sa k tejto trase pripojili dva poľské úseky náučného chodníka. Prvý s dĺžkou tri a pol, druhý až päť a pol kilometra. Nové úseky otvárajú návštevníkom možnosť spoznať krásy bieszczadských lesov, miesta, kde sa prirodzene vyskytujú bobry i vzácna kvetena. Chodník prechádza aj dolinou, kde sa kedysi nachádzala obec Balnica. Na jeho trase sa nachádza prameň liečivej vody a kaplnka Matky Božej Lesnej, ktorú v roku 1958 navštívil aj Karol Wojtyła, neskorší pápež Ján Pavol II. Chodník končí v obci Wola Michowa.

Medzi účastníkmi slávnostného otvorenia prvého cezhraničného lesníckeho náučného chodníka nechýbal „duchovný otec“ tohto projektu, dnes už bývalý zamestnanec štátneho podniku LESY SR Ján Mičovský: „Mám dobrý pocit, že sa spoločné dielo podarilo. Láska a úcta k lesom tu spája dva národy.“

„Celý tento projekt má pre nás veľký význam, cezhraničná spolupráca prelmuje bariéru medzi Slovenskom a Poľskom v turisticky atraktívnom priestore Bieszczad. Samotný náučný chodník

bude doplnkovou atrakciou pre cestujúcich Bieszczadskou lesnou železničkou. Je to vklad lesníkov do ponuky turistických atrakcií v našom regióne“, povedal Edward Balwierczak, riaditeľ Regionálneho riaditeľstva Lasow Państwowych v Krosne.

Za slovenskú stranu sa prítomným poľským žiakom priamo na štátnej hranici s úmevom prihovril Igor Vizslai, poverený generálny riaditeľ LESOV SR, známy aj ako aktívny lesný pedagóg: „Verím, že si tento deň nezapamätáte len kvôli školskému voľnu, ale aj preto, že ste sa dozvedeli opäť niečo nové o lese i práci lesníkov.“ ■

Prvá tabuľa poľskej časti náučného chodníka

Tribúna s čestnými hosťami

Dni svätého Huberta pokračujú v tradícii stretnutí slovenských poľovníkov

Jiří JUNEK

Budova rekonštruovanej sýpky

Kaštieľ vo Svätom Antone, v obci neďaleko Banskej Štiavnice, v prvý septembrový víkend už po dvadsiatykrát ožil bohatou návštevou poľovníkov, lesníkov a priateľov prírody. V dňoch 4. a 5. septembra sa tam aj pri príležitosti 90. výročia organizovaného poľovníctva na Slovensku konali Dni svätého Huberta. Už tradične boli po slávnostnom otvorení prezidentom Slovenskej poľovníckej komory Ing. Tiborom Lebockým a riaditeľom Múzea Svätý Anton Ing. Mariánom Čížom, ministrom pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja Ing. Zsoltom Simonom ocenení lesníci za svoj prínos poľovníctvu a taktiež zaslúžilí poľovníci.

Program bol tentokrát doplnený o odborný seminár, ktorý sa konal už v piatok 3. septembra pri príležitosti jubilea slovenských poľovníckych slávností v nedávno zrekonštruovanej barokovej budove niekdajšej sýpky v areáli kaštieľa. Jeho súčasťou bolo otvorenie Siene úcty a slávy poľovníctva na Slovensku. Otvorili ju za zvukov poľovníckych fanfár trubačov z SLŠ v Banskej Štiavnici prezident Slovenskej poľovníckej

komory a SPZ Ing. Tibor Lebocký a riaditeľ múzea Ing. Marián Číž. Ten sa s pracovníkmi múzea najviac zaslúžil o opravu a sprevádzkovanie tejto výnimočnej budovy. Prvými osobnosťami slovenského poľovníctva, uvedenými v Siene úcty a slávy sú Jan Červíček a Koloman Slimák, jeho spoluzakladatelia. Návštevníci budú môcť v tomto atraktívnom objekte navštíviť aj expozíciu atraktívnych trofejí.

Medzi prvými návštevníkmi sýpky boli účastníci odborného seminára k príležitosti 20. rokov Dní svätého Huberta. Odznali na ňom napríklad príspevky o legende Sv. Huberta, histórii poľovníctva, nožiarstva a poľovníckych šperkov na Slovensku, o spolupráci SLŠ Banská Štiavnica s Múzeom vo Sv. Antone. Producent a redaktor televízneho magazínu pre poľovníkov, lesníkov a priateľov prírody Halali Ing. Alojz Kaššák hovoril o desaťročí tejto relácie. Za uplynulé obdobie Slovenská televízia odvysielala v Halali 225 premiér o prírode.

Seminára sa aktívne zúčastnili aj členovia Klubu histórie slovenského poľovníctva pri SPZ, pracovníci Lesov SR, š. p., OZ Námestovo, Jozef Brunčák ako moderátor, a poverení riaditeľ tohto OZ Jozef Herud. Ten v svojom príspevku o poľovníckych zvykoch a obyčajach hovoril o zrode novej tradície – poľovníckych zástav jednotlivých poľovníckych združení. Pred ňou by sa konali všetky významné udalosti v združení a reprezentovala by ho na verejnosti.

Tradičnými súčasťami programu Dní svätého Huberta, ktoré nechýbali ani ten-

Slávnostné otvorenie Siene úcty a slávy

to rok, boli ukážky vábenia zveri, práce sokoliarov vrátane žiakov Základnej školy Štiavnické Bane, ktorá sa zaoberá lesníctvom a sokoliarstvom, práce umeleckých remeselníkov od rezbárov po klobučníkov, strelby z replík historických poľovných zbraní, zábavné divadelné scény, módna prehliadka poľovníckych odevov, či rôzne súťaže.

Novinkou bola Hubertovská kvapka krvi - dobrovoľné darcovstvo krvi. V súťaži v hádzaní flinty do žita toto roku vyhral Ivan Priadka z Utekáča (15,65 m), v streľbe lukom na terč Gabriel Vrážel, v súťaži vtípu „5F“ Pavel Laurinc z Bzovíka. Najsympatickejšou poľovníčkou Hájníkova žena sa stala Eva Jevčinová z Bardejova, v súťaži o najkrajší poľovnícky nôž zvíťazil Peter Čelár, o najkrajší poľovnícky klobúk RNDr. Štefan Šramka z Demänovskej doliny, poľovnícky šperk Dušan Keleši z Trnavy. Najdlhšiu bradu mal Miroslav Brezovský z Kežmarku, najsexi bradu Jiří Junek zo Žďáru nad Sázavou.

Sprievodným podujatím boli Majstrovstvá Slovenska vo vábení srnčej, diviacej a dravej zveri, ktoré vyhral Mgr. Peter Plánovský ml. z Liptovského Hrádku, Majstrovstvá Slovenska vo vábení jeleňov vyhral Michal Ondrejko z Pribilyny.

Návštevníci si v kaštieli prezreli expozície Múzea vo Svätom Antone, či zabavili sa na vystúpení českého zabávača Petra Novotného a tanečnej skupiny Texasky.

Súčasťou Dní svätého Huberta bola aj tentoraz nedeľná Svätohubertská omša so slávnostným sprievodom poľovníkov, lesníkov a sokoliarov s uloveným jeleňom, tentoraz desatorákom, a ďalšími obetnými darmi. Každý rok na omši spieva zvučným, príjemným hlasom Barbora Legényiová.

Po dvoch rokoch vyšiel už XIX. ročník Zborníka Múzea vo Sv. Antone. Obsahuje príspevky o aktivitách múzea, informácie o rodu Koháry a Coburg, o výtvarnom umení v poľovníctve, poľovníckych tradi-

ciách a histórii obce Sv. Anton. Zostavil ho Dr. Ján Novák, CSc.

Prípravu zborníka, organizáciu a chod celého programu slávností ako každoročne perfektne zabezpečil zohratý kolektív pracovníkov Múzea vo Sv. Antone vedený dobrým a obetavým človekom - riaditeľom Ing. Mariánom Čížom - v spolupráci so štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky, OZ Krupina a ďalšími spoluorganizátormi. Je potešiteľné, že stúpa návštevnosť mladých ľudí. Pre deti poľovníci a lesníci pripravili vrámci lesnej pedagogiky veľa zaujímavých súťaží a ukážky z poľovníctva, najmä z kynológie a sokoliarstva. ■

Pri príležitosti „Dní sv. Huberta 2010“ boli dňa 4. 9. 2010 vo Sv. Antone udelené rezortné vyznamenania týmto zamestnancom štátneho podniku LESY SR:

strieborná medaila (II. stupeň):

1. Ing. Ján Štefánik – OZ Prešov
2. Ing. Ján Farkaš – OZ Biomasa Levice

bronzová medaila (III. stupeň):

1. František Zemaník – OZ Trenčín
2. Ing. Stanislav Kubanda – OZ Beňuš
3. Pavel Michál – OZ Kriváň
4. Ján Neumann – OZ Rimavská Sobota
5. Ing. Pavol Argaláš – OZ Sobrance

Minister Zsolt Simon odovzdáva vyznamenania

Lesníci

V historickej učebni v SLŠ Banská Štiavnica

Najmladšia sokoliarka

Vo Zvolene bola otvorená DETSKÁ LESNÍCKA UNIVERZITA

Jiří JUNEK

Pri prečítaní pozvánky na slávnostné otvorenie Detskej lesníckej univerzity by si človek povedal, že to je jedna z recesií, s ktorými sa bežne stretujeme na internete. Ako môžu deti navštevovať univerzitu? Ale zvedavosť bola silnejšia ako nedôvera, 9. septembra 2010 som uvidel pred budovou Technickej univerzity hrať sa a behať deti v zelených tričkách s nápisom Detská lesnícka univerzita a s vkusným logom. O chvíľu, o 14. hodine, už tieto deti sedeli v aule univerzity, za zvukov fanfár vstúpila pani prorektorka, pani dekan lesníckej fakulty, prodekan a pedel, všetci v talároch a s insígniami. V prvom rade sedeli významní lesnícki funkcionári a primátor mesta Zvolen, za nimi deti, ich učitelia a rodičia. Zaznela hymna Slovenskej republiky, slávnostné príhovory.

Bolo až dojemné sledovať dvanásťročných deti, ako po jednom skladali prísahu na žezlo a z rúk pána dekana preberali index študenta. Niektorí mladí muži boli trochu chlapčensky nemotorní, niektorí sa chovali dôstojne, dievčatá azda prvýkrát v živote vystupovali na pódium s ženskou grációznosťou. Zaznela Gaudeamus igitur, budúci prednášajúci sa deťom predstavili a pohovorili o svojich témach. Pod dojmom z tejto slávnosti deti predtým šantivú zväzneli, fotografi z nich ani nemohli dostať úsmevy do objektívov.

Zvolen - hlavné mesto lesníctva na Slovensku - sa stal v školskom roku 2010/2011 akademickým sídlom Detskej lesníckej univerzity. Spoločný projekt Národného lesníckeho centra (NLC), Mesta Zvolen, Technickej univerzity vo Zvolene (TU), Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici, štátnych lesov TANAPu a štátneho podniku LESY SR Banská Bystrica je spolufinancovaný Agentúrou pre podporu výskumu a vývoja. Tím

odborníkov bude od septembra počas nasledujúcich 10 mesiacov odpovedať vybraným 45 šiestakom z 6 zvolenských základných škôl na zvedavé otázky a diskutovať na témy moderného inovatívneho lesníckeho výskumu. Štúdium zahŕňa 10 zaujímavých prednášok a činnosť celoročného prírodovedeckého krúžku na základných školách pod vedením svojich pedagógov. Každý študent Detskej lesníckej univerzity po absolvovaní naplánovaných aktivít bude slávnostne promovany za absolventa Detskej lesníckej univerzity.

Dekan Lesníckej fakulty TU Zvolen prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc., nám podal

informácie, ktorí prednášajúci a s akými témami sa budú deťom venovať:

„V septembri deti vyjdú pri prednáške „S „ekohľadom“ do lesa - Les a jeho funkcie“ s prof. Ing. Vladimírom Čabounom, CSc. (NLC). V októbri sa im bude venovať Ing. Michal Bošela (NLC) s prednáškou „Prečo a ako sa pozorujú zmeny v lese.“ V novembri 2010 im Mgr. Dr. Jaroslav Ďurkovič (TU) zodpovie otázku „Je možné vypestovať strom zo skúmavky?“

V decembri bude bezpochyby atraktívnou téma či môže počítačová hra „vyveštiť“ budúcnosť lesa. Tému pripravil doc. Ing. Marek Fabrika, PhD. (TU). V januári bude aktuálna téma „Aký jedálny lístok pripravuje poľovník pre lesnú zver?“. Prednesie ju Ing. Peter Kaštier (NLC).

Vo februári sa od Ing. Michala Ferenčíka, PhD. (TU) na prednáške deti dozvedia „Ako získať drevo z lesa“. Na marec pripravil Ing. Martin Lieskovský, PhD. (TU) prednášku „Odkiaľ pochádza biomas?“ V apríli deti určite zaujme prednáška Ing. Petra Jaloviara, PhD. (TU) „Čo je zapísané v dreve stromov?“ V máji im Ing. Peter Fleischer, PhD. (TANAP) vysvetlí „Prečo môže byť aj les chorý?“. V júni predstúpi pred deti doc. Dr. Ing. Jaroslav Šálka (TU) so simultánnym súdnym procesom „Les verus spoločnosť“.

Program odborných prednášok doplnia zážitkové hry a aktivity lesnej pedagogiky s lesníkmi počas lesných vychádzok. Pre deti je pripravený aj lesnícky výlet do Vysokých Tatier. Brány vedy a výskumu sú naozaj deťom otvorené dokorán. Predpokladáme, že o svoje zážitky a vedomosti sa podelia so svojimi kamarátmi, spolužiakmi, rodičmi a súrodencami a že s niektorými z nich sa stretne aj pri riadnej imatrikulácii na lesníckej fakulte o osem rokov. ■

Stretnutie dôchodcov na Veľkej Lúke

Na podnet kolegu - vedúceho lesnej správy Muráň Ing. Vladimíra Hlinku, usporiadal OZ Revúca dňa 20.8.2010 stretnutie s našimi bývalými zamestnancami – dôchodcami. Úvodné stretnutie sa uskutočnilo v zasadačke OZ Revúca. Bolo plné emócií, objatí, veď niektorí z nich sa videli a opäť stretli až po tridsiatich rokoch.

Prítomných hostí a kolegov privítala Ing. Vavreková, ktorá predstavila vedenie OZ Revúca a vedúcich lesných správ a zároveň požiadala riaditeľa OZ Revúca Ing. Jozefa Bystrianskeho o slovo. Riaditeľ prítomných srdečne pozdravil a zaželel im príjemný pobyt s množstvom spomienok a povedal v krátkosti o závode.

Aké organizačné zmeny prebehli na OZ Revúca od roku 1997, o tom informovala Ing. Vavreková. Čo sa udialo za posledných 10 rokov v pestovnej a ťažbovej činnosti, slovom i obrazom podala

Ing. Alena Ďurkovičová, pestovateľka, t.č. vo funkcii vedúcej lesníckej výroby. O úspechoch a zmenách v poľovníctve na OZ Revúca poinformoval Ing. Vladimír Hlinka. Nasledovala voľná diskusia, ktorá nám potvrdila, že ani v pokročilom dôchodkovom veku nie je im ľahostajné, čo sa robí v štátnych lesoch a o jeho dianí majú aktuálne informácie. Potom sa všetci presunuli do pamätnej izby Ľudovíta Greinera, kde bol pripravený prípitok. Po stručnej histórii pamätnej izby riaditeľ OZ Revúca zblahoželal jednému z prítomných - pánovi Jánovi Hencelovi ku krásnym 80. narodeninám, ktorých sa dožil 16. augusta. Po slávnostnom prípitku odišli k pristanovému autobusu, ktorí ich odviezol na Veľkú Lúku. Tam bol pripravený obed - pravý lesnícky guláš a občerstvenie. Domáce koláče napiekla naša kolegyňa Mária Michňová a o hudobnú vložku

sa postaral vedúci LO na LS Veľká Lúka heligonkár Jaroslav Spišák. Po príchode na Veľkú Lúku každého osobne pozdravil vedúci lesnej správy Veľká Lúka Ing. Cyril Bábeľa. Po obede bol voľný program, ale boli pre nich pripravené aj ďalšie aktivity ako strelba na terč či jazda na konskom povoze po Muránskej planine.

Mnohým sa tislí slzy do očí pri spomienke, že práve tu na Veľkej Lúke začínali písať prvé kapitoly svojho lesníckeho života. Ešte aj krásny slnečný deň akoby chcel umožniť prítomným vrátiť sa do spomienok svojej mladosti. V neskorých popoludňajších hodinách sa začali pobeť do svojich domovov, pookriati na srdci, ale aj na duši. Niektorí, s podlomeným zdravím, pri odchode poznamenali: „Ďakujem, bolo to lepšie ako infúzia.“

**Eva Vavreková,
Alena Ďurkovičová,
OZ Revúca**

Lesníckí seniori na rozhraní Kysúc a Oravy

Július BURKOVSKÝ

Tohtoročné, už tradičné putovné podujatie Klubu dôchodcov pri LSR š. p. GR Banská Bystrica spojené s členskou schôdzou sa uskutočnilo 7. septembra 2010.

Účastníci sa autobusom presunuli z Banskej Bystrice cez Harmanec, Šturec, Turčianske Teplice, Martin, Žilinu, Krásno nad Kysucou do Starej Bystrice na Kysuciach, kde ich privítali Ing. Anton Kondela, vedúci LS Paráč, a na milé prekvapenie seniorov aj generálny riaditeľ š. p. LESY SR Ing. Igor Vizslai.

V Starej Bystrici na Rínku Sv. Michala Archanjela upútal pozornosť seniorov jedinečný Slovenský orloj. Umiestnený je vo vežovitej stavbe z dreva a kameňa, ktorá kompozične predstavuje sediacu Madonu, Sedembolestnú Pannu Máriu, patrónku Slovenska. Je to vlastne najväčšia drevená socha na Slovensku. Vo výklenkoch orloja je umiestnených 6 bronzových plastiek významných historických osobností Slovenska (knieža Pribina, kráľ Svätopluk, Anton Bernolák, Ľudovít Štúr, Milan Rastislav Štefánik a Andrej Hlinka). Srdcom orloja je ciferník s mnohými astronomickými údajmi, tzv. astroláb. Keďže bolo práve desať hodín, čo potvrdili aj „normálne“ hodiny nad astrolábom, vo vežičke začal odbíjať zvon (cimbál) nesúci meno sv. Juraja a potom druhý zvon nazvaný Riečnická Madona vytváral zvukovú kulisu promenáde slovenských apoštolov v okienku medzi astrolábom a hodinami. Sochy svätcov spojených so Slovenskom (Sv. Konštantín - Cyril, Sv. Metod, Sv. Gorazd, Sv. Andrej - Svorad, Sv. Beňadik, Sv. Bystrík a Sv. Vojtech) sú vyrezané z topoľového dreva. Na tomto rínku sú aj ďalšie pozoruhodné objekty (Zbojnícka bašta so zbojníckym kameňom, zrenovovaná budova Základnej školy, budova obecného úradu, kostol Sv. Michala Archanjela, Bielikov, Kolenov a Križkov dom, ako aj socha Sv. Michala Archanjela - ochrancu starobystrického ľudu).

Ďalšou zastávkou bolo Múzeum kysuckej dediny (skanzen) vo Vychylovke, ktoré sa nachádza pri Novej Bystrici, v peknom prírodnom prostredí doliny Chmúra. Skanzen založili v roku 1974 najmä za účelom zachrany pamiatok ľudovej architektúry, ktoré sem premiestnili z bývalých obcí Harvelka a Riečnica, zaniknutých pri výstavbe vodnej nádrže Nová Bystrica. Seniori si prehládli niektoré z doterajších 34 stavieb obytných, hospodárskych a iných budov. Zaujal najmä obytný dom s hospodárskymi staviskami (stodolou a ovčínom) bývalého riečnického richtára Adama Poništa, pila z hrazdenou konštrukciou, murovaná kaplnka zo Zborova, cintorín s kovovými križmi a samozrejme si seniori overili aj funkčnú krč-

mu z Korne. Dobovo vybavené interiéry predstavujú spôsob života v oblasti Kysúc od konca 19. storočia do polovice 20. storočia. Súčasťou skanzenu je aj unikátna historická lesná železnička s dômyselným úvratovým systémom, jediným svojho druhu v Európe. Železnička v minulosti slúžila na zvoz dreva pričom bola prepojená s oravskou stranou, čiže spájala Kysuce s Oravou. Dnes táto opäť funkčná železnička je nielen dokladom technickej vyspelosti a zručnosti našich predkov, ale slúži aj na dopravu návštevníkov skanzenu. Atraktívnu jazdu železničkou si vychutnali aj seniori, ale žiaľ len po prvú úvrat, pretože ďalšia trasa ešte nebola spriechodnená po nedávnych pôdnych zosuvoch.

Nasledoval presun autobusom do hornooravskej obce Oravská Lesná, ktorá sa nachádza na rozhraní Kysúc a Oravy v prostredí Slovenských Beskýd a Oravskej Magury. Vyznačuje sa tým, že patrí medzi najchladnejšie obce na Slovensku. Seniori tam navštívili impozantný r. k. kostol Sv. Anny, v ktorom ich vdp. Miloslav Marušiak z Farského úradu Oravská Lesná oboznámil s históriou obce i samotného kostola. Spomenul, že zakladajúca listina obce je z roku 1731. Založil ju gróf Juraj Erdödy ml., preto sa pôvodne nazývala Erdödka (ľudovo Erdúdka). O rozvoj obce sa zaslúžil najmä prvý richtár Ján Mutnianský, ktorý sa preto považuje za skutočného zakladateľa obce. Kostol Sv. Anny postavili v rokoch 1910 – 1914. Táto nádherná stavba v secesnom štýle do jednotného celku vhodne spája kameň, drevo a murivo. Jednoloďový chrám má pôdorys jednoramenného kríža a má kapacitu 550 miest na sedenie, celkove však pojme až 1.500 osôb. Veľmi pôsobivé sú drevom obložené klenby. Niektoré oltáre boli

prenesené zo starého, pôvodného kostola a pochádzajú z tyrolských rezbárskych dielní. Kostol koncom 90. rokov minulého storočia prešiel generálnou opravou. Seniorov nakoniec kňaz požehnal.

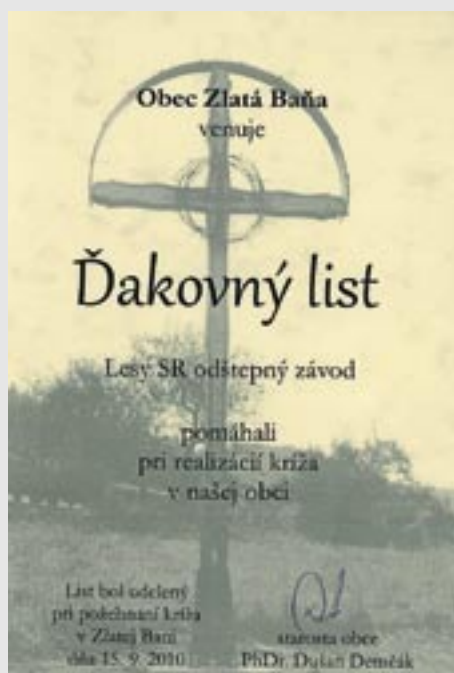
Po dobrom spoločnom obede v Oravskej Lesnej nasledovala členská schôdza Klubu dôchodcov, ktorú viedol jeho predseda Ing. Pavel Výboštok. Privítal Ing. Jozefa Heruda, riaditeľa OZ Čadca, ako aj nových členov klubu dôchodcov a potom informoval o vývoji členskej základne. Najstarším účastníkom podujatia bol pán Ján Ostrolúcky. Minutou ticha si seniori uctili pamiatku zosnulých kolegov (Rudolf Bláha, Lucia Spustová, Ing. Ivan Boledovič) a potom nasledovala živá diskusia. Veľa otázok a odporúčaní seniori smerovali na generálneho riaditeľa Lesov SR Ing. Igora Vizslai, ktorý na ne pohotovo reagoval a okrem iného povedal, že každý prezieravý riadiaci orgán by mal prihliadať na skúsenosti a názory „rady starších“. Do rúk seniorov sa dostala zaujímavá a mimoriadne vydarená publikácia „Päťdesiat rokov Lesného závodu Námestovo a história lesníctva na Orave“ čo mimoriadne ocenili. Kiež by bolo takýchto publikácií viac! Seniori poďakovali výboru Klubu dôchodcov a Závodnému výboru ZO OZ DLV pri GR za zorganizovanie tohto podujatia, ktoré patrí doteraz k najvydarenejším a vyslovili počudovanie nad tým, ako sa im na tento účel podarilo vystihnúť práve najkrajší deň v beznádejne zapršanom týždni.

V dobrej nálade nasledoval návrat autobusom po trase Oravská Lesná – Zákamenné – Hruštín – Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Istebné – Kralovany – Martin – Turčianske Teplice – Kremnica – Zvolen – Banská Bystrica. Pekné zážitky iste budú dlho rezonovať v myšliach všetkých 39 účastníkov. ■

Dubový symbol kresťanstva

Je len prirodzené, že pokiaľ sa nájdú ľudia naladení na rovnakej vlnovej dĺžke ochotní navzájom spolupracovať a k tomu (aj napriek zložitej ekonomickej situácii) sa pripojí pár solventných sponzorov, tak spoločné dielo sa určite podarí.

Úspešným spoločným projektom tohto zoskupenia je drevený kresťanský kríž s trňovou korunou osadený pri vstupe do obce Zlatá Baňa, ktorý sa hrdí prívlastkom „najvyšší drevený vyrezávaný kríž v exteriéri na Slovensku“. Je 6 m vysoký s rozpätím 2,7 m a váži okolo 600 kg a je spoločným dielom spolupráce obce Zlatá Baňa, OZ Prešov, prešovského rezbára Jána Krličku, umeleckého kováča Martina Hešteru a ostatných sponzorov. Tento symbol kresťanstva bol dňa 15. septembra v rámci odpustu v Zlatej Bani na sviatok Sedembolestnej Panny Márie slávnostne vysvätený správcom kokošovskej farnosti vdp. Imrichom Revákom.

Takmer presne na deň, pred dvomi rokmi, dňa 14. septembra 2008 bol slávnostne otvorený Lesný cykloturistický náučný chodník Sigord, ktorý je taktiež výsledkom spolupráce OZ Prešov a obce Zlatá Baňa a ktorý sa stretol s mimoriadne priaznivým ohlasom najmä u našej mladšej generácie.

Myslím si, že je veľmi dôležité aby š.p. LESY SR ako firma bola chápaná nielen ako „tí čo rúbu les“ ale aj ako spoločnosť, ktorá ponúka a zviditeľňuje pekné prírodné scenérie a spolupodieľa sa na rôznych aktivitách v prospech širokej verejnosti. Dubový kríž v Zlatej Bani je toho jasným dôkazom. ■

Miroslav Lelák
riaditeľ OZ Prešov

Pamätná tabuľa Rudolf Geschwind

Otvorenie ďalšieho Významného lesníckeho miesta – Rudolf Geschwind

Milan LONGAUER

Už niekoľko rokov Lesy SR vyhlasujú a označujú vybrané lokality Slovenska, ktoré sú hodnotným a významným spôsobom spojené s lesníctvom, prívlastkom významné lesnícke miesto. Bohatstvo a jedinečnosť týchto lokalít, podnietili lesníkov vytvoriť z nich jednotnú sieť, ktorá vedie k ich lepšiemu poznaniu a popularizácii ako súčasť slovenského kultúrneho dedičstva. Odborným garantom vyhlasovania, evidencie a zachovávanía významných lesníckych miest na Slovensku je Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene.

Sedemnásteho septembra 2010 bolo v Krupine vyhlásené a označené v poradí už 26. významné lesnícke miesto na Slovensku. Tabuľu venovanú Rudolfovi Geschwindovi slávnostne odhalili na Svätotrojčnom námestí hovorca LSR, š.p. Mgr. Peter Gogola, riaditeľ OZ Krupina Ing. Jozef Tvrdošínský, autor myšlienky VLM Ing. Ján Mičovský a primátor mesta Krupina Ing. Radoslav Vazan. Podujatie sa konalo v rámci osláv IV. ročníka Dní mesta Krupina.

Rudolf Geschwind sa narodil 23.8.1829 v Hředle v Čechách. Bol praktický lesník, priekopník v šľachtení drevín a ruží. Geschwind začal dvojročné štúdium na Technickej univerzite v Prahe. Potom pokračoval na Lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, ktoré úspešne dokončil v roku 1852. Do práce nastúpil na Rakúsko-Uhorské ministerstvo lesníctva, vďaka čomu sa ocitol v rôznych častiach celého mocnárstva - na teritóriách dnešného Talianska, Ukrajiny, Poľska, Čiech, Maďarska a Slovenska, kde pôsobil na lesnej správe v Brode pri Žarnovici. Počas tohto obdobia vydal svoje pionierske dielo Hybridizácia lesných drevín. Jeho celoživotnou vášňou boli ruže a ich šľachtenie. Od roku 1860 do roku 1910 vytvoril okolo 140 vynikajúcich odrôd ruží, väčšinou mrazuvzdorných. Celkom vypestoval okolo 600 nových odrôd. Spolupracoval s Andrejom Kmeťom. Medzinárodnú povest získal počas Svetovej výstavy v roku 1889 v Paríži, kde predviedol kolekciu popínavých ruží. Neskôr pôsobil v mest-

ských lesoch Krupina vo funkcii lesmajstra. V lokalite Tepličky v roku 1899 bol spoluzakladateľom lesoparku na počesť kráľovnej Alžbety, známej pod menom Sisi. Svoje prírodovedné majstrovstvo úspešne uplatňoval aj pri šľachtení ruží a dosiahol v tejto oblasti svetové uznanie. Jedna z jeho najkrajších ruží, ktorú nazval Gruss an Teplitz, bola v roku 2000 zaradená do Medzinárodnej siene slávy starých ruží. Rudolf Geschwind zomrel v roku 1910 a je pochovaný na cintoríne v Krupine. Po jeho smrti celú zbierku kultúr kúpila grófica Mária Henrieta Choteková pre jej rozárium v Dolnej Krupej. V rozáriu Baden pri Wiedni pestujú viaceré odrody ruží vyšľachtených Rudolfom Geschwindom. Nachádza sa tu aj jeho pamätník od Matthiasa Hietza. Po oboch stranách pamätníka sú vysadené ruže Gruss an Teplitz. ■

Foto: Marek Vanga

Odhalenie pamätnej tabule

...nenaháňat' sa iba za kubíkmi

Dňa 12.8.2010 sa pracovníci Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene zúčastnili odbornej exkurzie do Dobročského pralesa. O odborný sprievod sme požiadali bývalého riaditeľa CHKO Poľana Ing. Dušana Slávika. Človeka, ktorý sa reálne pozerá na problematiku lesníctva v súčinnosti s ochrannou prírodou. Profesionálny a podrobný výklad rozšíril naše vedomosti nielen z otázok týkajúcich sa Dobročského pralesa, ale aj všeobecného rozhladu lesníckych vied a problematiky ochrany prírody. Využil som prítomnosť pána Slávika a požil mu pár otázok.

Milan LONGAUER

Účastníci odbornej exkurzie

Čo ovplyvnilo Vaše rozhodnutie študovať lesníctvo?

Nie je jednoduché po polstoročí odpovedať na túto otázku. Podobné sme dostávali ako témy písomných prác na SLTŠ v Banskej Štiavnici a vtedy starší spolužiak napísal „na lesnícku školu som išiel preto, lebo mama má rada hríby“. Nie je to môj prípad, ale toto ma vždy napadne pri podobnej otázke (vidíš Fero, stal si sa klasikom za života). V mojom prípade to bolo vo veľkej miere usmernenie od rodičov – vtedy sme boli poslušné deti. Pätnásťročný chlapec z lubinských kopaníc a z roľníckej rodiny musel ostať v rezorte, ktorý „spravoval pôdu“ a tak som ostal v tomto prírode blízkom povolani celý život. Nikdy som to neofutoval.

Ktoré obdobie bolo vo Vašej práci najkrajšie a prečo?

Na všetky obdobia svojej práce mám len dobré spomienky. Či to už bolo krátke lesníčenie po skončení strednej školy, alebo pätnásť rokov práce výskumného pracovníka na VŠLD – TU vo Zvolene. Robili sme výskum lesných rezervácií na Slovensku, takže les som nespoznával len ako hubár, mohol som sa pritom dosť naučiť. Najzaujímavejšie to bolo predsa len v ochrane prírody nielen preto, že som tam pobudol najdlhšie. Bolo to

hlavne preto, že som mal dosť priestoru na realizáciu vlastných nápadov ako prácu organizovať napriek personálne nedobudovanému pracovisku a veľmi obmedzeným technickým a finančným prostriedkom. Rozpočtové organizácie dostali len to, čo spoločnosti zvýšilo a preto, že jej vždy len chýbalo, nebolo toho veľa. Bola radosť robiť s kolektívom „strelených ľudí“, ktorí boli ochotní robiť s maximálnym nasadením za mizerný honorár. To sa len tak často nevidí.

Po otvorení hraníc, keď prichádzali aj zahraniční odborníci, čudovali sa, v akých primitívnych podmienkach sme sa dopracovali k takým výsledkom. Takže obdivovali nielen slovenskú prírodu, ktorá je úžasná, ale aj to, čo pár ľudí v pre nich nepochopiteľných podmienkach dokázalo. Postupne však začal aj tu narastať administratívny balast, ktorý nielen vyčerpával, ale aj znechucoval. Politické zásahy devastovali personál aj morálku, ale to by už bolo o niečom inom.

Ktorý je Váš najobľúbenejší kút pre vychádzky?

Na vychádzky veľmi nechodím, skôr chodím do terénu s určitým cieľom. Buď ako doprovod nejakej exkurzie, alebo vtedy, keď sa treba na vlastné oči presvedčiť, čo sa na niektorých lokalitách deje. Tých miest je dosť a sú po celom Slovensku. Slovensko je zaujímavé od Veľkej Javoriny na západnej hranici, až po Stuzicu na východnej a všetko medzi tým. Príležitostí je už menej, ale stále sa nejaká nájde. Človek odchodom do dôchodku prestáva byť zaujímavý a o jeho názor nie je vždy záujem, hlavne v prípade, že ten názor nie je taký, aký by sa očakával. Presvedčia sa o tom všetci, ktorí sa dôchodku dožijú.

Prečo ste sa rozhodli pracovať v ochrane prírody?

Bolo to skôr náhodné – príležitostné rozhodnutie. V roku 1984 sa zriaďovalo nové pracovisko – Sprá-

va CHKO Poľana, tak som sa prihlásil. Nič neexistovalo, takže som sa mal možnosť maximálne realizovať od získania priestorov, cez nutné zariadenie, až po zisťovanie hraníc chráneného územia v teréne. Preto, že sa to dialo vo veľmi skromných podmienkach, mali sme radosť aj z maličkostí. Postupne sme sa oboznamovali s organizáciami a s ľuďmi, ktorí v území pôsobili a už je to viac ako štvrtstoročie. Napriek tomu, že CHKO Poľana, dnes už dvadsaťročná biosférická rezervácia UNESCO patrí medzi menšie chránené územia Slovenska, bolo aj tu dosť problémov. Býva to tak vždy, keď sa pletiete niekomu do roboty a obmedzujete jeho činnosť. V minulosti to bolo „budovateľské nadšenie“, neskôr to boli a sú „podnikateľské zábery“. Príroda to mala vždy ťažké „každému vyhovieť a pritom zostať nedotknutá“. Stále je to problém aj napriek neustále sa zvyšujúcej vzdelanosti národa to nie a nie pochopiť. Mal som šťastie, že som mohol stretávať aj veľa zaujímavých a múdrych ľudí, od ktorých sa bolo možné veľa naučiť. Či sa to podarilo, nechám na posúdenie iným. Nielen od ľudí, ale aj od lesa sa dá veľa naučiť. Je to stále nedočítaná kniha múdrosti a nie vždy a všetko možno ľahko pochopiť. Myslím, že predchádzajúcim generáciám sa to lepšie darilo ako nám. Možno tomu venovali viac času, alebo boli vnímavejší, ako inak by bolo ostalo to vzácne, čo teraz máme. Prospelo by nám, keby sme sa v tom „tvorivom rozlete“ občas pribrzдили a viac rozmýšľali, aké následky bude mať naše konanie a rozhodovanie v budúcnosti.

Áký je Váš názor na vytvorenie „zeleného“ ministerstva?

Možno nahnevám mnohých bývalých kolegov, ale som presvedčený, že deliť prírodu do rezortov nie je správne, aj keď sa to zdá prehľadnejšie a preto aj jednoduchšie. Nepovažujem za dobré, ak sa v jednom poraste dohadujú lesník s ochranárom, čo tam treba robiť. Z toho vyplýva, že by malo byť jedno ministerstvo a nie je dôležité, ako sa bude volať.

Informačná tabuľa

Dlhoročný rezortizmus však vytvoril veľkú nevraživosť, narušil dorozumievanie sa a toto nebude ľahké prekonať. Mal by byť jeden, ale veľmi zodpovedný, ktorý zväží všetky okolnosti, objektívne a múdro rozhodne o tom, čo treba a ako treba urobiť, aby výsledkom bol fungujúci les, ktorý bude plniť všetky funkcie a nielen produkovať drevo. Žiaľ deformovaná ekonomika, ktorá sa do lesa už desaťročia vkrádala urobila z lesníka skôr úradníka, ako objektívne mysliaceho človeka, ktorý rozumie prírode. Zväčša plní to, čo od neho vrchnosť žiada, aj keď sa to veľakrát nezahoduje s jeho presvedčením. Táto situácia je výsledkom často sa meniacich koncepcií, organizačných zmien a podľahnutia tlaku spoločnosti „vytĺcť zo všetkého peniaze“. Ak sú lesy naše najväčšie bohatstvo, ako sa proklamuje, mali by sme sa ku nim aj tak správať, ale opak je pravda. Aby som sa vrátil k otázke. Zdá sa, že sme nedospeli ešte do štádia, kedy by bolo jedno ministerstvo schopné mať komplexný pohľad a teda aj vziať na seba zodpovednosť za rozhodovanie. Nebolo by dobré, ani prospešné, aby toto štádium trvalo dlho.

Aké sú Vaše koničky a záľuby?

Som vo veku, keď by mal človek dokončovať čo doteraz nestihol a tomu podriaďiť aj svoje záľuby. Keďže som veľa rokov zhromažďoval a odkladal veci, ktoré by sa mi mohli zísť, rozmyšľam nad ich triedením. Nemôžem sa pochváliť, že by som to zvládol, skôr naopak. Vytváram v tom ešte väčší chaos, ale s „desiatiným triedením“. Ak by som len chvíľku mal pocit, že nie je čo robiť, v mysli sa mi vynorí záhradka, chalupa, rodičovský sad a veľa ďalších miest, čo mi niekedy ruší aj spokojný spánok.

Čo si myslíte o problematike ťažby na Zadnej Poľane?

Považujem to „za veľké nedorozumenie“, ako hovorila súčasná hlava štátu našich západných susedov. Je to zrejme z nedostatku vzájomnej komunikácie, ináč by k takejto nešťastnej úvahe nikdy nemohlo dôjsť. Lykožrút na Zadnej Poľane bol odvtedy, ako sú tam smrekové porasty a považovalo sa to za normálne.

Požiadavka na likvidáciu „chrobačiarov“ v rezervácii sa objavuje každoročne. Je to pohľad lesníckej prevádzky očami lesného hospodára na hospodársky les. Zadná Poľana je však rezervácia a to je celkom iná kategória, kde fungujú celkom iné prírodné mechanizmy a treba tu voliť iný prístup, odlišný od hospodárskeho lesa, žiada to aj zákon. Tomu, že sa z rezervácie šíri lykožrút do okolitých porastov predsa nemôžu veriť ani lesníci, aspoň nie tí, ktorí sa tu dlhšie pohybujú. A ak by niečo podobné hrozilo, mimo rezervácie si s tým majú vedieť poradiť. Škoda, že sa nesústredia na ďalšie lokality v blízkom a vzdialenejšom okolí, kde skutočne treba sústavne zasahovať, likvidovať ohniská aj jednotlivé stromy, aby znížili riziko.

Je nešťastím, ak sa aj na MŽP nájde človek, ktorý aj napriek tomu, že problematiku nerozumie, súhlasí s výrubom. Mohol by si osvojiť aspoň to, že aj vyschnuté stromy sú súčasťou ekosystému (biotopu) a vôbec ho neznehodnocujú. Požiadavka na výrub v NPR Zadná Poľana je neodborná, neetická aj protizákonná. Nie je tu priestor na ďalšie podrobnosti.

A čo Dobročský prales, ktorý sme práve navštívili?

Možno preto, že patrí medzi naše najstaršie rezervácie, je aj šťastnou rezerváciou. Od prvých myšlienok, ktoré smerovali k jeho zachovaniu a ochrane nasledovali vždy iba ušľachtilé snahy v prospech tohto územia. Ako príklad môže slúžiť riešenie kalamity z r. 2002, keď padlo viac ako 3500 kubikov v porastoch s vysokým zastúpením smreka. Výsledkom rokovaní bolo rozhodnutie, že sa hmota nebude spracovávať, aj keď bola menej ako na dĺžku traktorového lana od odvoznej cesty. Všetci zainteresovaní, teda štátna ochrana prírody, lesníci, štátna správa, veda a výskum sa dokázali dohodnúť. Je potešenie spolupracovať s osvietenými ľuďmi. Mohlo by to slúžiť ako príklad pre všetkých pochybovačov, lebo teraz je tam krásne zmladenie ihličnatých aj listnatých drevín a neprejavilo sa ani poškodenie okolitých stromov. Postačili feromónové lapače v okolitých porastoch. Je to poučné aj pre LOS, ktorá v súčasnosti tápe v nerozhodnosti, a keď rozhodne, tak veľmi nešťastne a zle.

Na Zadnej Poľane to jasne ukázala.

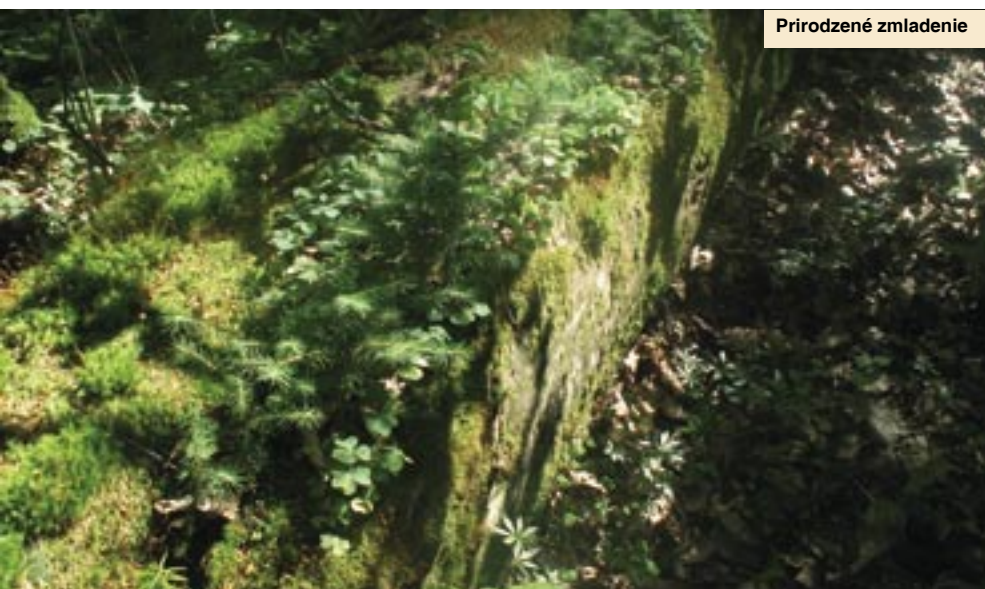
Venujete sa problematike ochrany prírody aj v dôchodkovom veku?

Každý si nesie so sebou „záťaž“ z prechádzajúceho zamestnania. Keď dlhé roky niečo budujete, zaoberáte sa tým, ostáva to vo Vás a ja sa tomu vôbec nebránim. Svoj odchod zo zamestnania som si predstavoval pozvoľnejšie, nestalo sa tak. Teraz, po trojročnej prestávke mám znovu možnosť bližšie sa zaujímať o dianie na pracovisku, ktorému som venoval najkrajšie obdobie svojho pracovného života. Všeličo je inak, administratívny moloch má veľký priestor a popri svojom európskom veľkom bratovi sa neustále rozrastá. Kolegovia robia čo môžu a ako môžu. Nerobí mi problém uznať, že aj keď sme boli dobrí, mladí po nás sú lepší a veľmi im držím palce. Necítil by som ako záťaž, ak by ma požiadali o radu, alebo pomoc, s radosťou by som vyhovel. Stále som členom Slovenského výboru pre program UNESCO Človek a biosféra.

Ako hodnotíte spoluprácu s pracovníkmi Lesov SR š.p. počas Vášho pôsobenia v CHKO Poľana?

Z môjho pohľadu sme mali nadštandardne dobré vzťahy, neviem, ako to hodnotia bývalí kolegovia lesníci. Možno to bolo preto, lebo sme boli v neustálom kontakte, zaujímal som sa o ich problematiku a vždy som si dával otázku, čo by som robil na ich mieste a podľa toho aj hľadal riešenie. Naše vzťahy boli korektné a nerobili sme si podrazy, aj keď bolo dosť príležitostí, ako sa vzájomne „dobechnúť“. Smutnejší pohľad je na situáciu, keď vidím, že lesníci s ktorými sme si rozumeli, sa správajú chladno a niekedy akoby nepriateľsky.

Spoločnosť sa k lesu nespráva tak, ako by si zaslúžil a lesníci sú „prepliekávaní“ zo všetkých strán. To do určitej miery vysvetľuje aj ich postoj v niektorých situáciách. Rád by som veril, že sa to zlepší, že budú môcť voľnejšie dýchať a nenaháňať sa iba za kubíkmi, ale budú sa môcť rozhladiť po tom krásnom prostredí, v ktorom pracujú. ■

Prírodné zmladenie

Zvýšok najmohutnejšej jedle v Dobročskom pralesi.

Lesníčky na Prednej Hore

Nie, nie je to tak, ako to na prvý pohľad vyzerá...

To len Klub žien pri Slovenskej lesníckej komore svoje každoročné, tentokrát už dvanáste stretnutie presunul do západnej časti Slovenského Rudohoria a pôsobiska Odštepného závodu Revúca.

V čase od 26. do 29. 8. 2010 prebrala žezlo hlavná účtovníčka OZ Revúca Ing. Viera Sivová a svojou prítomnosťou nás na svojej domovskej pôde poctil aj generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Ing. Igor Vízslai.

Prístrešie uprostred Muránskej plátny, ktorá je od roku 1997 národným parkom, poskytol Penzión Predná Hora. Okrem relaxu na všetky účastníčky čakal aj zaujímavý lesnícky program:

Najprv prehliadka hlúčikovej výsadby na Havranom a prirodzenej obnovy bukových porastov z vyhliadky na Martekinej v sprievode Ing. Cyrila Bábefa, správcu LS Veľká Lúka.

Potom vynikajúci guláš, muránske koláče, romantika v podobe koní pobežujúcich po okolitých pasienkoch a jazdy na voze s kónským záprahom v spoločnosti vedúceho dvora p. Karola Pletku, to bola Správa chovu koní na Veľkej Lúke a zároveň vďaka chovu Norika muránskeho typu i Významné lesnícke miesto.

Po prekonaní desiatok schodov na brale Cigánka sa nám z Muránskeho hradu z 13. storočia v nadmorskej výške 920 m n.m. naskytl výhľad na obnovné prvky a sprístupnenie dlhých svahov v Hlienovej.

Ale významnosť regiónu Revúca, to je aj prvé slovenské gymnázium, či Ochinská aragonitová jaskyňa, ktorá sa nám ukázala celou svojou bohatosťou a rôznorodosťou aragonitovej výzdoby, vďaka ktorej patrí k najhodnotnejším aragonitovým jaskyniam na svete a od roku 1995 je zapísaná do Zoznamu svetového prírodného dedičstva.

Výbornou bodkou pestrého programu boli chvíle strávené na chate Bodnárka Mestských lesov Revúca, kde nám ich riaditeľ Ing. Ladislav Szabó priblížil históriu i súčasnosť ich pôsobenia v regióne.

Vďaka aktívnej účasti predsedníčky rakúskeho klubu žien Ing. Dagmar Karisch-Gierer malo stretnutie aj tento rok punc medzinárodného podujatia. Ale nielen to mu dalo význam a príjemnú atmosféru. O rok ju s nami môžete zažiť i Vy. Stačí sa obrátiť na predsedníčku Klubu žien pri Slovenskej lesníckej komore Ing. Máriu Biesovú, ktorá veľmi rada poradí, ako na to. Kde to bude, sa nechajte prevapíť. ■

Berta Stašková

Rekreačné zariadenia
OZ Levice

Chata Žuhračka

Milan LONGAUER

Nachádza sa v severnej časti okresu Levice v Štiavnických vrchoch. Celková kapacita chaty je 15 osôb s možnosťou polpenzie alebo vlastného stravovania. Chata je elektrifikovaná a vybavená sociálnymi zariadeniami, spoločenskou miestnosťou, krbom, saunou a plne vybavenou kuchyňou. K chate sa dostanete autom.

Najbližší obchod je vzdialený 8 km v obci Nová Dedina. Zariadenie poskytuje návštevníkom možnosť stráviť pobyt v tichom a peknom prostredí a venovať sa letným aj zimným športom, lesoturistike, cykloturistike, hubárčeniu, rybolovu a lyžovaniu. V období druhej svetovej vojny slúžila chata istý čas ako hlavný stan partizánskej brigády Sítno. Na Žuhračke sa ukryvali aj štyria americkí letci, ktorých lietadlo bolo zostrelené medzi Devičanmi a Žuhračkou.

Nová Dedina: Prvá písomná zmienka o obci Nová Dedina je z roku 1075. Nová Dedina – od roku 1332 leží obec na terajšom mieste, volala sa Nova Villa, neskôr

Náučný lesnícky chodník Pece-Čertov kopec

Milan LONGAUER

Posledným náučným chodníkom na Odštepnom závode Smolenice je **Lesnícky náučný chodník Pece – Čertov kopec** s celkovou dĺžkou trasy 4,7 km. Na svojich 4 informačných stanovištiach vám poskytnú informácie o historických a prírodných zaujímavostiach tejto časti Malých Karpát. Ide o nasledujúce zastávky:

Pezinský hrad • Rybníček • Hrubý Ostrý
Rybníček • „Pod Čertovým kopcom“

Lokalita Pezinský hrad sa nachádza pod historickým miestom s málo zachovanými zvyškami múrov stredovekého hradu z 13. storočia. Pezinský hrad dali postaviť pravdepodobne grófi Svätého Jura a Pezinka a mal za úlohu strážiť cestu na Záhorie cez sedlo Javorina a taktiež miestne náleziská zlata. Okrem lesného hospodárstva bola jedným z príjmov miestneho obyvateľstva oddávna i výroba vápna. Prvá písomná zmienka o ťažbe kameňa v tejto oblasti pochádza z roku 1699. Výnosy z lesa boli v minulosti požívané aj na ušľachtilé sociálne ciele. Takto vznikla v Pezinku Študijná základina Jána Pálffyho na základe jeho testamentu z roku 1907. Jej poslaním bolo poskytovať z výnosov lesných a poľnohospodárskych majetkov štipendiá vynikajúcim študentom, ktorí si chceli po úspešnom skončení vysokých škôl prehlbovať svoje vedomosti v cudzine.

Lokalita Rybníček približuje novodobé osídlenie tohto územia. „Huncokári“ – holzhackeri boli bavorskí a tirolskí drevorubači, ktorí prišli na územie Malých Karpát v polovici 18. storočia s nástupom vlády cisárovnej Márie Terézie (1740–1780). V oblasti Pezinka sa usadili nielen na Pálffyovských majetkoch, ale jednotlivé rodiny žili roztrúsene aj po horských samotách. Zaoberali sa najmä ťažbou dreva v malokarpatských lesoch a celých dvesto rokov žili v uzavretom spoločenstve. Bránili sa asimilácii a sobášili sa len vo vlastnej komunite. Začiatkom druhej svetovej vojny žilo v Malých Karpatoch približne 800 osôb hlásiacich sa k huncokárom. Po skončení vojny im však bola prisúdená kolektívna vina a väčšina z tých, čo prežili, bola de-

portovaná do Nemecka. Lokalita Rybníček slúži aj ako hlavný zdroj pitnej vody pre mesto Pezinok.

Lokalita Hrubý Ostrý Rybníček a jej okolité lesy sú tvorené bukovými a zmiešanými porastmi s prímiesou javora, jaseňa, lipy, smreka a smrekovca, ktoré vytvárajú veľmi dobré podmienky pre život rôznej divej zveri a vtáctva. Žije tu päť druhov raticovej zveri: jelenia, danielia, muflónia, srnčia a diviacia zver. Zvlášť dobré životné podmienky tu má muflónia zver. Z malých lesných šeliem tu žije liška, jazvec, kuna a iné malé šelmy, prechodne aj rys ostrovid. Vyskytujú sa tu i niektoré vzácne druhy dravcov a sov, hlavne orol kráľovský a výr skalný, taktiež sova lesná a myšiak lesný. V tichých lokalitách žije bocian čierny a krkavec čierny. V týchto pestrých listnatých lesoch nachádzame veľa druhov spevavého

Pod Čertovým kopcom

vtáctva. K najpočetnejším druhom celoročne obývajúcim lesy patria sýkorky. Po celý rok tu stretávame aj brhlika, sojku a ďatľa.

Lokalita „Pod Čertovým kopcom“ dostala názov podľa Čertovho kopca, ktorý je najvyšším vrcholom Pezinských Karpát. Je súčasťou hrebeňa, po ktorom vedie známa turistická trasa „Štefánikova magistrála“. V minulosti boli v týchto miestach najväčšie zásoby kvalitnej drevnej hmoty. Prevažné zastúpenie mali čisto bukové po-

rasty, v hrebeňových častiach sa vyskytoval i vzácny javor či jaseň. V súčasnosti sú tieto porasty viditeľne poškodené viacerými kalamitami opakujúcimi sa v nepravidelných intervaloch, ktoré sú dôsledkom nepriaznivého vplyvu ľudskej činnosti a následných klimatických zmien. Spracovanie kalamity – náhodných ťažieb je nákladnejšia a rizikovejšia činnosť ako bežná plánovaná rubná ťažba. V okolitých lesoch sa nachádzajú

Zrúcaniny hradu

aj stopy po banskej činnosti. Prvé písomné zmienky o baniach v Pezinku siahajú do začiatku 14. storočia. Ťažba zlata sa však postupne stala stratovou, a tak ju nahradili iné rudy, a to najmä antimón a neskôr pyrit. Definitívne uzatvorenie pyritových baní po roku 1896 súviselo so zatvorením továrne na výrobu kyseliny sírovej na Cajle (oblasť Pezinka), ktorá bola roku 1848 prvá svojho druhu v Rakúsko-Uhorsku. ■

Garamújfalu. V roku 1918 Hronská Nová Ves a od roku 1928 Tekovská Nová Ves. Je to stará zemianska obec. V časti Gondovo je postavený nový kostol Povýšenia Sv. Kríža, na ktorom sa začalo pracovať v roku 1997. Základný kameň kostola bol posvätený Jánom Pavlom II. v roku 1995 v Šaštíne. Kostol Obrátenia Sv. Pavla v Tekovskej Novej Vsi sa začal stavať v roku 1720. V obci okrem kostolov nájdeme i kaplnku Sv. Cyrila a Metoda, zvoničku na Kamenci a kaplnku Sv. Urbana. Medzi zaujímavosti obce patrí aj zrekonštruovaný kaštieľ na Majeri.

Brhlovce: Obec Brhlovce je vzdialená 12 km. Jej okolie bolo osídlené už v dobe kamennej. Prvá písomná správa sa zachovala z roku 1245, kedy sa spomína pod názvom Burfen, neskoršie Horné Brhlovce. Stala sa vyhľadávaným miestom domácich a zahraničných turistov kvôli obydliam vysekaným do tufu a tufitu, známymi pod názvom „Šurda“. Brhlovce sú jedinečné ulicou, ktorá bola v roku 1983 vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu.

Bohunice: Vodný mlyn bol sprístupnený verejnosti v roku 1979. Nachádza sa pri potoku Sikenica asi 1 km od horného severného okraja dediny. Mlyn je vybavený kolesom na vrchný pohon. Mlecie zariadenie bolo zmodernizované a v roku 1938 bola zavedená elektrina. Mlynica a kolesovňa sú vertikálne oddelené.

Mesto Levice: Vzdialené 18 km. Návštevník si môže pozrieť Tekovské múzeum, hrad s areálom, barokový kaštieľ Eszterháziovcov, klasicistický Trojičný stĺp, viacero kostolov, kaplnky, a kalváriu.

Perlička: Žuhračka slúžila ako poľovnícky kaštieľ grófovi Rudolfovi von Schöllerovi. Stavali ho v období 1. svetovej vojny (1917- 1920) ruskí zajatci, medzi ktorými boli aj kozáci. Podľa prísnej regule kozák nesmel nikdy opustiť svojho koňa. Platilo to aj na Žuhračke. Zajatci sa delili o svoj príbytok s koňmi. Nerobili rozdiel, kde sa nachádzali. V prízemí alebo na poschodí. Keď budete sedieť v spoločenskej miestnosti na Žuhračke, pozrite sa na stropné trámy. Sú prehnuté. Je to pamiatka na ruských kozákov a ich kone. ■

Zdroj: www.regiontekov.sk

Ked' sa chce ...

Čergovské pohorie je prírodnou perlou severovýchodu Slovenska. Turisti z miest v okolí Čergovského pohoria organizujú už celých 20 rokov výstup na najvyšší vrch tohto pohoria, ktorým je Minčol s nadmorskou výškou 1157 m.n.m. Vrcholové lúky Minčola spolu s príslušnými lesnými porastami sú od roku 1986 vyhlásené za národnú prírodnú rezerváciu. Navyše v blízkosti Minčola, tesne pod hlavným hrebeňom Čergova pramení rieka Topľa. Jej pramenisko je od roku 2002 taktiež vyhlásené za národnú prírodnú rezerváciu. Vrcholové časti Čergova sú každoročne atakované zberačmi čučoriedok, ktorí po sebe nechávajú plastické „more“ odpadkov. Toto všetko viedlo milovníkov prírody z Lesov SR, OZ Bardejov a milovníkov prírody z Klubov slovenských turistov z miest v okolí Čergova k tomu, aby sme spojili svoje sily a schopnosti a pomohli tomuto vzácnemu kúsku prírody. Hlavnou myšlienkou bolo vyčistenie všetkých výstupových trás na Minčol, ako aj jeho vrcholové príslušné lúky. Oslovili sme teda Kluby slovenských turistov z Bardejova, Prešova, Sabinova, Lipian a Starej Lubovne. Oslovení boli aj študenti z Gymnázia L.S. v Bardejove. S potešením všetci oslovení prisľúbili pomoc a svoju účasť na pripravovanej akcii. A tak 15. septembra pri príležitosti 20.ročníka Hviezdicového výstupu na Minčol sa na jeho vrchole stretlo takmer 200 turistov, ktorí svojou troškou prispeli k vyčisteniu tohto vzácného kúsku prírody. Počasie síce nebolo priaznivé, no i napriek tomu sa vyzbieralo takmer 10 vriec odpadkov. Jeho likvidáciu zabezpečili lesníci z OZ Bardejov. Navyše pri tejto príležitosti lesníci z OZ Bardejov v spolupráci so študentami a turistami z Bardejova vytvorili men-

šie oddychové miesto pred nástupom na výstupovú trasu k Minčolu zo strany Livovskej Huty. Na mieste boli osadené tri informačné panely a jednoduchá lavička. Informačné tabule okoloidúcim poskytnú základné informácie o NPR Čergovský Minčol a NPR Pramenisko Topľa. Zároveň poskytnú informácie o Lesoch SR š.p. OZ Bardejov ako najväčšom obhospodarovateľovi lesov v tomto regióne a pripomenú návštevníkom aj to, ako sa majú v lese správať. Doteraz sa takáto akcia v tomto regióne ešte neuskutočnila. O to viac nás potešil záujem verejnosti o túto „čistiacu“ akciu. Preto veríme, že ak sa naplnia pozitívne ohlasy, ktoré sme si počas akcie vypočuli, stane sa „čistenie“ tohto vzácného kúsku prírody každoročnou súčasťou Hviezdicového výstupu na Minčol. Touto akciou a jeho medializáciou sme zároveň chceli dosiahnuť to, aby sa ľudia zamysleli nad svojim správaním sa v prírode. Dúfame, že sme v tomto smere spravili aspoň čo i len malý krok a tých vriec odpadkov na budúci rok už bude podstatne menej. ■

Jozef Ropjak, OZ Bardejov

Tam, kde „bory šumí po skalinách“

Jiří JUNEK

Všimli ste si, že v českej a slovenskej hymne sa spieva o stromoch?

Básnik z Oravy Janko Matúška (1821 – 1877) napísal text k piesni Nad Tatrou sa blýska. Nikto nie je na pochybách, ktorých miest sa text týka. A aj Češi do Tatier radi chodia a dôverne ich poznajú. Ale vedia Slováci Kde domov můj, ten český?

V oboch piesniach sa vyskytujú stromy: v českej „bory šumí po skalinách“, v slovenskej piesni v 4. slohe sa spieva „Ešte jedle rastú na krivánskej strane...“. V tom sú si hymny trochu príbuzné. Ale kde vlastne vznikol text českej hymny?

Neďaleko staroslávneho kráľovského mesta Kutnej Hory, v pôvabnej lesnatej doline riečky Vrchlice, prevrátané stredovekými štôľňami, kde rastú lipy, duby, borovice, jasene a jeľše, v rieke žijú raky a kde pri rieke stávalo zo desať mlynov. Tu na priam kúzelné miesto k pradávnomu mlynu Denemark chodieval na prechádzky kutnohorský rodák, básnik, spisovateľ a dramatik Josef Kajetán Tyl (1808-1856). Takisto ako Janko Matúška, veľký národovec a pansláv. Pri rieke blízko mlyna pod skalným ostrohom rád sedával a tu napísal text piesne pre divadelnú hru Fidlovačka. Pieseň bola tak obľúbená, že sa stala národnou hymnou.

Príďte sa niekedy pozrieť do Kutnej Hory. A proti prúdu riečky Vrchlice po necelej hodinke pridete k udrživanému a obývanému mlynu Denemark, kam rád chodieval aj Matúška (Waldeemar). Na skalinách nad mlynom stále rastú a šumia bory... ■

Bývalý mlyn Denemark

Slovenská lesnícka komora u chorvátskych lesníkov

Miesto konania EFN v budove Chorvátskych lesov v Záhrebe

Stretnutie so slovenskými reprezentantmi na Majstrovstvách sveta v ťažbe dreva v Záhrebe

Na pozvanie *Chorvátskej lesníckej spoločnosti* (Hrvatsko šumarsko društvo) sa stretnutia EFN 2010 zúčastnila i Slovenská lesnícka komora (SLSK), ktorú zastupoval jej predseda Ing. Jaroslav Šulek, predseda Banskobystrickej oblasťnej organizácie SLSK Ing. Igor Vizslai, člen výboru združenia Pro Silva Slovakia Ing. Rudolf Bruchánik, PhD. a člen predstavenstva SLSK Ing. Boris Pekarovič. Na pôde hostiteľa v Záhrebe sa stretli so zástupcami lesníckych spoločností z Estónska, Rakúska, Nemecka, Škótska a domáceho Chorvátska. Stretnutie EFN sa koná každý rok v inom štáte Európy. Žiaľ, v tomto roku termín stretnutia (23.-25.9.2010) väčšine krajín nevyhovoval a tak sa ho zúčastnili len zástupcovia z uvedených šiestich krajín.

Prvý deň stretnutia v sídle Chorvátskej lesníckej spoločnosti a súčasne aj Riaditeľstva štátnych lesov Chorvátskej republiky bol dňom prezentácie hostiteľskej krajiny. Chorvátske lesy sú zásluhou pestrej geografickej a podnebnnej charakteristiky republiky tiež veľmi rozmanité. Zastúpené sú tam lesné typy mediteránneho a submediteránneho podnebného pásma. Potom nasledovali videoprezentácie jednotlivých zúčastnených krajín a diskusia na rôzne témy, pričom viaceré krajiny prezentovali svoje prípravy na Medzinárodný rok lesov 2011, čím inšpirovali ostatných účastníkov k príprave na Medzinárodný rok lesov vo svojich krajinách. Nemožno nespomenúť skutočnosť, že účastníci pocítili svojim privítaním poprední funkcionári z Ministerstva lesov, vód a drevospracujúceho priemyslu CHR, z Akadémie lesníckych vied CHR, z Lesníckej fakulty univerzity v Záhrebe a zo Štátnych lesov CHR (vo vlastníctve štátu je 82% lesov Chorvátska). Na záver tohto dňa bolo neformálne spoločenské posedenie účastníkov, kde hostitelia preukázali svoju tradičnú pohostinnosť a účastníci stretnutia sa mohli lepšie spoznať s nováčikom v EFN – zástupcami zo SR.

Druhý deň bol bohato naplnený výborne pripravenými ukázkami problematiky chorvátskych lesníkov v regiónoch UŠP (Uprava šuma, Podružnica - ekvivalent našich odštepných závodov) Bjelovar a Sisak. Personál uvedených závodov poskytol vždy na úvod veľmi podrobné lesnícke i regionálne charakteristiky úze-

European Forestry Network (EFN) – to je názov dobrovoľného združenia európskych lesníkov, lesníckych spoločností jednotlivých krajín Európy, ktoré funguje už 17 rokov, ale slovenskí lesníci sa doň zapojili až v tomto roku. Zmyslom EFN je rozširovanie vzájomných kontaktov a poznatkov medzi lesníkmi z celej Európy, pričom hostujúca krajina v tom ktorom roku zabezpečuje program stretnutia. V diskusiách počas fóra sú rozoberané mnohé globálne i špecifické problémy lesníkov v Európe. Návrhy ich riešení budú môcť byť dobrým podkladovým materiálom aj pri konštituovaní lesníckej politiky EÚ, ku ktorému, dúfajme, konečne dôjde.

ria a potom nasledovali terénne ukážky, takmer výlučne zamerané na problematiku hospodárenia v lužných lesoch. Hlavnou drevinou je Dub letný (*Quercus robur*, chorvátsky Lužnjak), ktorý väčšinou dosahuje vysoké kvalitatívne, a teda aj ekonomické parametre, no tieto sú v úzkej závislosti od výšky hladiny spodnej vody, ktorú tamojší lesníci sofistikovane kontrolujú a upravujú na mnohých lesných stanovištiach. V čase konania stretnutia boli mnohé lesné porasty zaplavené vodou z nadmerných zrážok, ktoré spôsobili v celej oblasti významné povodne a škody na majetku.

Súčasnou programom bolo aj zavítanie do Prírodného parku „Lonjsko polje“ charakteristického vodnou delťou s rozsiahlymi zaplavenými plochami, kde nachádza priaznivé podmienky pre existenciu veľmi rozsiahly zoznam druhov vtáctva, hmyzu a rastlín. Ukázkami v parku je aj originálna drevená architektúra ľudských sídel v tejto vodnej oblasti.

Posledný deň pobytu účastníci najprv ráno absolvovali okružnú jazdu autobusom po miliónovej metropole Záhreb, aby sa potom zúčastnili ako hostia na 29. Medzinárodných majstrovstvách sveta v ťažbe dreva v Záhrebe. Tam sa slovenská delegácia stretla so slovenskými reprezentantmi v srdečnom rozhovore, popriala im dobré umiestnenie na majstrovstvách a v popoludňajších hodinách sa vrátila späť na Slovensko.

Stretnutie EFN v Záhrebe možno hodnotiť ako veľmi užitočný kontakt s „lesníckym svetom“ Európy. Pestrosť, bohatosť, osobitosti skúseností jednotlivých lesníckych krajín rozširujú obzor lesníkov a poskytujú dobrý pocit významnosti, dôležitosti práce lesníkov v celej Európe. Treba veriť, že sa vo všetkých krajinách Európy, kde to tak ešte nie je, dostane lesníctvu to spoločenské uznanie, ktoré mu právom patrí. ■

Boris Pekarovič, vedúci Lesníckeho skanzenu v Čiernom Balogu účastník EFN

Ukážky práce chorvátskych lesníkov v lužných dubových lesoch na Bjelovarskom závode

Spomienka na Dezidera Magica

Viliam STOCKMANN

Tohto roku si pripomínáme 90. nedožitú narodeninu a 5. výročie úmrtia lesníka, typológa, prírodovedca, geobotanika a všeobecne známej osobnosti v slovenských lesníckych, botanických a ochranných kruhoch - doc. Ing. Dr. Dezidera Magica.

Bol rodákom z Hrnčiarskych Zalužian pri Rimavskej Sobote, kde sa narodil 24.10.1920. Tu získal základné vzdelanie, pokračoval na gymnáziu v Rimavskej Sobote, kde ho k láske k prírode formovali profesori Ferienc a Červenka. Po maturite v roku 1940, sa prihlásil na Slovenskú vysokú školu technickú, lesné inžinierstvo do Bratislavy. Štúdium pre vojnové udalosti prerušil a pokračoval v ňom až v Košiciach, kde promoval ako lesný inžinier v roku 1947.

Hneď po promócií odchádza do Bratislavy kde sa zamestnal ako asistent na Botanickom ústave Slovenskej univerzity. Ako asistent Botanického ústavu SAV sa podieľal na zakladaní Botanickej záhrady v Bratislave. Tu v štúdiu pokračuje, absolvuje rigorózne skúšky na PF v roku 1949. Spracoval dizertačnú prácu s názvom „Pôvod jedlín v Štiavnickom pohorí“, ktorú obhájil ešte na Slovenskej univerzite - PF Bratislava (1949).

Zo Slovenskej univerzity odchádza v roku 1950 a vo svojej profesnej kariére pokračuje ako pedagóg na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach kde pôsobí až do roku 1952 kedy sa lesnícka fakulta sťahuje do Zvolena.

Počas krátkeho košického pobytu je poverený vedením Katedry dendrológie a špeciálnej botaniky, neskôr je vedúci Katedry lesnej výroby a súčasne prodekan fakulty. Na VŠPLI v Košiciach sa zapájal do výskumnej úlohy zalesňovania spustnutých plôch. Už v týchto rokoch sa aktívne zapája do služieb ochrany prírody. Začiatkom 50. rokov zorganizoval v Košiciach prvú výstavu ochrany prírody na Slovensku.

Jeho pedagogická činnosť pokračovala aj po presťahovaní lesníckej fakulty do Zvolena. Tu pôsobí od roku 1952 až do roku 1959.

V roku 1959 prechádza na Lesoprojekt Zvolen, kde pôsobí ako typológ pri typologickom mapovaní lesov. Na tomto pracovisku pracuje až do roku 1964.

V roku 1964 definitívne prechádza na Botanický ústav SAV v Bratislave, oddelenie geobotaniky a systematiky rastlín, neskôr Ústav experimentálnej biológie a ekológie SAV, kde pôsobí až do svojho dôchodku v roku 1985. Spolupracoval na spracovávaní fytoecologických pomerov holí Veľkej Fatry. Riešil výskumnú úlohu rozšírenia a variability rodu duba na Slovensku. Rozpracoval transformáciu lesných typov na fytoecologické jednotky. Zaoberal sa problematikou pôvodnosti borín na strednom Považí. Zúčastnil sa prác na Geobotanickej mape Slovenska.

Podieľal sa na príprave vyhlášky o ochrane rastlín ako aj iných právnych noriem ochrany prírody. Bol vedeckým tajomníkom Slovenskej botanickej

spoločnosti. V r.1969 – 1973 zastával funkciu jej predsedu. Bol členom poradného zboru TANAPU i členom komisie Štátnej ochrany prírody. Je jedným zo zakladateľov Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny.

Od roku 1947 publikoval pod pseudonymom Migisi na stránkach mesačníka „Príroda“. Je autorom cca 200 vedeckých a odborných prác, bol členom viacerých vedeckých, poradných aj redakčných rád, odborne spolupracoval na vzniku mnohých ochranných filmov.

Bol ženatý, bezdetný, bytom v Bratislave kde aj zomrel 31.10.2005. Životná cesta docenta Magica nebola ľahká - pre svoje nábožensko - filozofické názory bol perzekvovaný - ale bola plodná, pretože jeho poznatky a skúsenosti plne prežívajú. Jeho misia pokračuje aj po jeho smrti. ■

Odišiel PÁN LESNÍK

Peter GOGOLA

Môj manžel ho už čítať nebude. Pred dvoma mesiacmi umrel. Skoro mi vypadlo slúchadlo z ruky. Starý pán Šimkovič, bývalý riaditeľ lesného závodu v Kriváni, lesník telom i dušou, už nie je medzi nami...

Spoznal som ho v roku 2004. Prišli sme k nemu na návštevu s vtedajšou organizačnou riaditeľkou Ivanou Špilákovou. Otvoril nám sympatický muž vo veku okolo sedemdesiatky (potom som sa dozvedel, že má o desať rokov viac) v poľovníckej uniforme, hladko oholený a usmiaty. Jeho pani nás obletovala, vynukovala zákuskami, kávou a všetkým, čo „dom dal“, domáci pán núkal štamperlík a múdro rozprával o tom, ako vníma aktuálne problémy lesa a lesníkov. Keď sa na okamih vzdialil, opýtali sme sa pani domácej: To kvôli nám sa takto vyšťafoval? Ale kdeže, on tak chodí stále.

Každé ďalšie stretnutie bolo pre mňa zaujímavé a veľmi poučné. Rozhovor s ním bol ako listovanie v múdrej knihe. Na svoj vek to bol pozoruhodne čulý, duševne svieži a energiu vyžarujúci človek. Jeho profil z pera Janka Mičovského sme uverejnili v rubrike Ľudia a lesy v októbri 2004 pod názvom Lesník by mal mať pri sebe vždy ostrý nožik.

Pán Šimkovič písal do Lesníka často. Úhľadne, na písacom stroji (stará škola – dožil sa deväťdesiatky). Neuverejnili sme všetky jeho listy, ale všetky mám odložené. Bolo z nich cítiť múdrosť, nadhľad, názor podporený argumentmi aj ľudský rozmer. Je mi ľúto, že už nám do časopisu nenapíše. Bol to PÁN LESNÍK. Česť jeho pamiatke. ■

Ak sa chceme vybrať za hospodárením v objektoch Pro Silva, nie je vhodnejším miestom na prvé vykročenie, ako sú lesy na Smolníckej Osade. Tento ešte donedávna zabudnutý kút lesov vo východnej časti Slovenského Rudohoria sa v prvej dekáde tohto storočia stal doslova kultovým miestom prírody blízkeho obhospodarovania lesa. Práve vďaka dlhodobému a úspešnému uplatňovaniu prírody blízkeho zásad hospodárenia a myšlienok Pro Silva sa lesy na Smolníckej Osade dostali do povedomia širokej lesníckej a environmentálne orientovanej verejnosti a v súvislosti s otvorením náučného chodníka v r. 2006 boli vo viacerých médiách označené za výnimočné. I keď toto označenie bolo predovšetkým vyjadrením laického pocitového dojmu z lesa, aj pre samotných lesníkov je tu možné nájsť množstvo podnetov, ktoré robia lesy na Smolníckej Osade hodnými tohto označenia.

- **Stabilita.** Na základe prírody blízkeho zásad hospodárenia už od r. 1952 kedy sa založili prvé (výskumné) objekty. Hoci majú pomerne priaznivé prírodné, klimatické a terénne podmienky, boli silne atakované imisiami z neďalekých závodov na spracovanie rudy a tak smrek, ktorý tu bol zastúpený vysoko nad rámec jeho prirodzeného podielu, bol (a ešte stále je) sústavne spracovaný náhodnou ťažbou. Tá však vďaka jeho zmiešaní s jedľou a bukom neprerástla do podkôrníkovej kalamity tak, ako sa udialo v susedných lesných celkoch s takmer rovnorodými smrekovými porastmi. V nich niekoľko desaťročí trvajúce kalamitné ťažby už niekoľkonásobne presiahli plánované ťažbové možnosti, pričom na Smolníckej Osade nedosahujú ani polovicu plánovaného etátu.

- **Prirodzená výstavba a drevinová skladba.** V súčasnosti je ako demonštračný objekt Pro Silva vyhlásený celý lesný celok s výmerou 2131 ha, kde asi na 1/3 plochy sú už vybudované viacetážové a čiastočne výberkové lesy, na zvyšných 2/3 výmery sa pokračuje s intenzívnou prebudovou. Časť objektu o výmere 839 ha je zriadená tiež ako génová základňa pre smrek, jedľu a borovicu, čo podčiarkuje zámer udržať optimálne drevinové zloženie a porastovú skladbu.

Za hospodárením
v objektoch
PRO SILVA

II. Začnime na Smolníckej Osade

Rudolf BRUCHÁNIK

- **Zanietenosť personálu.** Prírode blízke obhospodarovanie je spojené s osobou Ladislava Alcnauera, ktorý v Smolníckej Osade začínal už ako mladý praktikant a po desaťročiach pôsobenia tu zakončil svoju aktívnu lesnícku službu. Do svojej filozofie zasvätil a zároveň pre ňu získal i svojich nasledovníkov, pokračovateľom v naplňaní jeho vízie je predovšetkým lesník Jaroslav Kovalčík.

- **Trvalosť a prirodzená štruktúra.** Lesy na Smolníckej Osade sa často označujú za výberkové, na čo mnohí často reagujú obranným postojom „u mňa sa tak hospodáriť nedá“. Podstatou však nie je výberková štruktúra a dosiahnutie ideálneho stavu výberkového lesa, ale prebudova na prirodzený les, kde každý strom má svoje miesto v poraste a je z neho vyťažený až vtedy, keď pride jeho čas - pre nekvalitné a choré skôr, pre elitné až na koniec. Ale vtedy je už na ploche dostatok jedincov následnej generácie rôznej hrúbky a výšky, medzi ktorými zas prebieha rovnaký selektívny postup.

- **Vyrovnanosť ťažby.** Prebudova na prirodzený les je sprevádzaná dlhšou obnovnou dobou, preto intenzita zásahov je nižšia ako pri klasických dvojfázových ruboch na pravidelných obnovných prvkoch. V priemere sa pohybuje okolo 20-25%, ale vzhľadom k tomu, že ťažba sa vykonáva v podstate na celej ploche porastov a v dlhšej obnovnej dobe, nie je tento spôsob založený na „zašetrovaní“ ťažieb,

o čom svedčí vyrovnanosť skutočných a plánovaných ťažieb v LHE za posledné desaťročia.

- **Jednotlivý výber a optimalizácia prírastku.** Základná stratégia obnovy je zásada: „najmenej kvalitné vypadáva najskôr, najlepšie zostáva stáť“. Praktickým nástrojom jej realizácie je jednotlivý výber po celej ploche porastu, čím sa v počiatočných obnovných zásahoch odstraňujú z porastu rozkošatené buky, imisne poškodené smrek, robí sa zdravotný výber u jedli a porast sa postupne zušľachtuje. Je očividný rozdiel medzi kvalitou porastu v začiatkoch prebudovy a porastmi, obnovovanými týmto spôsobom 1-2 dekádi. Prírastok na zostávajúcích kvalitných jedincoch prináša zisk nielen zo zvýšeného objemu, ale predovšetkým z lepšieho speňaženia hrubších sortimentov. Cieľové dimenzie sú pre buk a smrek 55-60 cm, pre jedľu a smrekovec 60-65 cm.

- **Uprednostnenie zrelostnej ťažby pred obnovou.** Dlhodobým cieľom je na celej výmere lesného celku vytvoriť trvalý, viacetážový hrúbkovo a výškovo rozdiferencovaný les, kde sa nanajvýš ak po náhodnej ťažbe odkryje holina, ktorú bude treba zalesniť. Cieľom je totiž nepretržitá 100% prirodzená obnova. Úmyselná ťažba sa však neriadi naliehavosťou odčlňania prirodzených nárastov, ale zreloustou materského porastu, každého jedného stromu alebo skupinky na obnovovanej ploche. Prirodzená obnova tak nie je primárnym cieľom, ale sprievodným javom vhodne realizovaných ťažbových zásahov. Ponechanie nárastov dlhšiu dobu (samozrejme s prihliadnutím na svetlosné nároky jednotlivých drevín) pod clonou podporuje ich prirodzený vývoj a autoreguláciu, čím umožňuje efektívnu biologickú racionalizáciu (t.j. zredukovanie nutných pestovateľských výkonov na minimum).

- **Ekonomická efektívnosť.** Za necelých 7 rokov platnosti programu starostlivosti o lesy (LHP 2004-2013) sa z predpisu 95 000 m³ vyťažilo 68 000 m³, čo je 70%. Ťažba tak prebieha zhruba zarovno s bilancovanými možnosťami, k jej zníženiu uplatňovaním jemnejších foriem nedochádza. Hoci kalamitné ťažby tvoria asi ¼, ide o ojedinelú ťažbu alebo v menších skupinách, takže kalamitné holiny s potrebou umelej obnovy nevznikajú. Celkovo sa zalesnilo umele len 5,5 ha, čo je v pomere k zrealizovanej ťažbe a k ťažbovej ploche doslova len pár percent. Na pestovateľskú činnosť sa vynaložilo vyše 100 tis. €, v prepočte je to však len niečo vyše 1,7 €/m³ vyťaženej hmoty. Na porovnanie – v LSR, š.p. sa v rokoch 2006-8 vynakladalo v priemere 6,5 €/m³, v krízovom roku 2009 3 €/m³.

Výnimočnosť lesov na Smolníckej Osade nie je však daná len uvedenými faktami a argumentmi. Výnimočnými sa stávajú predovšetkým ich odkazom pre laickú i odbornú verejnosť. Prezentujú totiž les budúcnosti, v ktorom ruka a um lesníka dokazujú, ako sa dá zladať hospodársky efektívna činnosť v lese so sociálnymi a ekologickými požiadavkami spoločnosti. Les, ktorý sa určite oplatí vidieť, les, ktorý by sme mali začať vytvárať vo všetkých kútoch Slovenska s podobnými prírodnými a terénnymi podmienkami. ■

DREVOSTAVBY - komfort a bezpečnosť

Zväz spracovania dreva
Slovenskej republiky

Sú drevostavby bezpečné? Majú potenciál v rozvoji stavebného priemyslu aj na Slovensku? Dokážeme marketingovo podporiť ich popularitu? Ako sa koneční odberatelia pozerajú na drevené konštrukcie a drevostavby? Ktoré argumenty môžu podporiť opodstatnenosť tvrdenia, že vyšší podiel drevostavieb v individuálnej bytovej výstavbe na Slovensku oživí nielen stavebný ale aj drevospracujúci priemysel? Dokážu drevené stavby lepšie odolávať požiarom?

To sú hlavné otázky, ktoré rezonujú medzi všetkými, ktorí s drevostavbami prichádzajú do kontaktu. Či už ako užívatelia alebo zhotovitelia. ZSD SR a jeho Sekcia ekologických drevených stavieb (SEDS) sa týmto témam venuje programovo už niekoľko rokov, aby zvýšili záujem užívateľov o drevené stavby, ale aj záujem investorov a podnikateľov realizovať sa v tomto segmente, ktorý považujeme za jeden z najperspektívnejších z pohľadu finalizácie dreva ako strategickej suroviny. Intenzívne pritom spolupracujeme s akademickou obcou i s dodávateľmi suroviny a polotovarov do tohto systému. Máme za sebou už niekoľko úspešných seminárov i konferencií, ale ich počet je (dúfajme) zatiaľ menší, než počet tých, ktoré ešte hodláme uskutočniť. Sekcia ekologických a drevených stavieb Zväzu spracovateľov dreva SR (SEDS ZSD SR) v spolupráci s Drevárskou fakultou Technickej univerzity Zvolen (DF TU ZV) ako odborným garantom odštartovala kampaň „Viac dreva do stavieb“, ktorej cieľom je zvýšiť povedomie ľudí o bezpečnosti a energetickej efektívnosti drevených stavieb a tým zvýšiť v konečnom dôsledku aj ich podiel v individuálnej bytovej výstavbe. Nie je to len sen-

timentálny odraz tradičných dreveníc, ale najmodernejšie výskumy a vývoj, ktoré nás oprávňujú k tvrdeniu, že drevostavby, alebo stavby na báze dreva sú budúcnosťou nášho bývania. Stopy po drevených stavbách na území dnešného Slovenska siahajú až do 8. storočia, o čom svedčia archeologické náleziská na bratislavskej Vydrici.

K masívnemu vytlačeniu dreva zo stavebných konštrukcií došlo v období po druhej svetovej vojne. V päťdesiatych rokoch minulého storočia sa dokonca aj krokvý strešných konštrukcií navrhovali z betónu. A tak aj napriek dobrej dostupnosti dreva v Slovenskej republike (4. miesto v lesnatosti v rámci Európy), podiel drevostavieb nedosahuje ani zďaleka čísla v Nemecku (36%), Rakúsku (39%), škandinávskych krajinách (80 až 90%). V Slovenskej republike sa podiel drevostavieb podľa rôznych štatistík pohybuje v rozmedzí 3 až 6% z celkového počtu novopostavených budov. Aj keď každoročne stúpa. A to musíme bojovať predovšetkým s predsudkami, ktoré spochybňujú drevo ako základný a spoľahlivý materiál. Táto nedôvera je spôsobená nedostatkom informácií o výhodách dreva ako stavebného materiálu. Potenciálni investori mnohokrát

považujú drevostavbu za niečo, čo nevyhnutne po čase zhorí, zhnije alebo odpláva. Drevostavba je v očiach verejnosti ešte stále vnímaná ako znak chudoby a nízkeho postavenia v spoločnosti. Do veľkej miery túto nedôveru vzbudila i prerušená tradícia dreva v stavbách v povojnovej histórii. Dôsledkom tejto nedôvery je aj neochota investora za drevostavbu zaplatiť viac ako napríklad za murovanú stavbu. Prítom kvalitná moderná drevostavba nemusí byť v porovnaní napríklad s murovanou alebo plynosilikátovou lacnejšia, a to vzhľadom na jej parametre pri prevádzkových nákladoch na vykurovanie, rýchlosť výstavby, nízku ekologickú stopu a podobne.

Projektovanie drevostavieb na Slovensku je v súčasnosti z hľadiska požiarnej bezpečnosti veľmi obmedzené. Tento stav sa má v blízkej budúcnosti vďaka pripravovanej novele vyhlášky MV SR č. 94/2004 Z. z. zmeniť.

Všeobecne pri samotnom projektovaní požiarnej bezpečnosti drevostavby všetko závisí od jej dispozičného riešenia stavby a konkrétneho účelu. Iné požiadavky sa kladú na stavbu, ktorá je výrobného či nevýrobného charakteru, a dôležité sú tiež napríklad medzné rozmery požiarneho úseku, požiarňa výška a podobne. Bytové domy môžu mať dve drevené nadzemné podlažia. V prípade bytových domov s tromi nadzemnými podlažiami sa spodné dve podlažia musia navrhnuť z nehorľavých materiálov.

Legislatívna úprava a vypracovanie projektovej dokumentácie požiarnej bezpečnosti stavieb je v kompetencii národných orgánov členských štátov. Eurokódy sa nevzťahujú na tvorbu legislatívy upravujúcej vypracovanie projektovej dokumentácie PBS v jednotlivých členských štátoch a ani ju nijak inak neovplyvňujú. Tu jednoznačne Slovensko zaostáva za drvivou väčšinou členských krajín EÚ. V Českej republike možno navrhovať drevené stavby pri dodržaní podmienok požiarnej bezpečnosti do štyroch nadzemných podlaží, v Rakúskej spolkovej republike dokonca až do šiestich nadzemných podlaží. Okrem požiarnej ochrany sa do legislatív všetkých vyspelých krajín dostáva povinná certifikácia budov. Deje sa tak aj so zreteľom na čoraz častejšie opakujúce sa krízy neobnoviteľných zdrojov surovín a energií.

Možno očakávať, že kritéria energetických auditov budov sa budú každoročne sprísňovať tak, ako je to už v susednom Rakúsku. Tiež možno v čoraz väčšej miere očakávať presadzovanie takzvaného ekologického zdaňovania.

O tom, že sa podiel drevených stavieb na celkovom výkone stavebníctva dá cieľnými kampaňami zvýšiť, presvedčajú príklady z Českej republiky, kde sa v súčasnosti tento podiel pohybuje okolo 8% oproti podobnému stavu pred troch či štyroch rokov. O príkladoch z Nemecka, Rakúska, Škandinávie či USA azda ani hovoriť netreba. Je však potrebné zaujať aj väčšiu pozornosť architektov a projektantov, a preto jedným z ďalších podujatí, ktoré ZSD SR bude organizovať budú aj semináre na popularizáciu drevostavieb, určené tejto odbornej verejnosti. Celý deň intenzívnej výmeny názorov, debát a diskusií nás oprávňuje k tomu, aby sme sa do budúcnosti pozerali optimisticky. ■

PhDr. Peter Zemaník,
generálny sekretár ZSD SR

Člověk, nebo kůrovec?

Mrtvý les. Padlé stromy. Bezútešná hnědá poušť. Ne, to není výsledek šíleného masakru motorovou pilou. To je naopak důsledkem těch nejlepších úmyslů ochranářů. Tak dlouho jsme chránili stromy před člověkem, až nám kůrovec sežral celý les. Je to v pořádku, nebo není? To záleží na tom, co je naším cílem. Zda chceme chránit přírodu za každou cenu. Nebo zda ji chráníme pro člověka.

Když jsem viděl tu poušť, kterou natropil kůrovec na Šumavě, přirozený instinkt mi říkal, že takhle to vypadat nemá. Přesto chci dát prostor i druhému názoru. Názoru, který stručně řečeno říká toto: Les v prvních zónách musíme ponechat zcela jeho osudu, aby zůstal původní. K tomu patří i riziko jeho zničení kůrovcem. Po čase si však příroda sama pomůže a místo zničených stromů vyrostou za několik desítek let nové prales.

Ať to řeknou na rovinu. Mohou mít ti, kteří zastávají tento druhý názor, pravdu? Ano - za jistých podmínek. A je vcelku zbytečné vést o tom dlouhé polemiky, skládat hromady argumentů a vršit hromady odpovědí. Tedy alespoň do té doby, než si ujasníme, o co nám skutečně jde. Protože to, co je důležité, nejsou odpovědi, ale otázky. Odpovědi přece vždy závisí na tom, jak se ptáme. Říká se, že jak se do lesa volá...

Zásadní otázka zde zní: chráníme šumavské lesy pro člověka, nebo pro kůrovce? To vůbec není vtíp. Dokážu si představit, že někdo dává přednost tomu, aby brouk dostal, co potřebuje, a les se ke své původní podobě vrátil za nějakých padesát a více let. A že v tom vidí přirozený přírodní koloběh. Pak to ovšem také musí občanům říci na rovinu: Vážené dámy, vážení pánové, první zóny národního parku tu nejsou od toho, aby lidé mohli užívat hezké krajiny, aby původní prales produkoval kyslík a zachycoval oxid uhličitý. Jsou tu proto, aby příroda byla taková, jaká byla před příchodem člověka. V tomto našem plánu se s vámi, občané, nepočítá. Zato se počítá s kůrovcem.

Dokážu si představit debatu na toto téma. Debatu, která bude dlouhá, plná vášní, argumentů a protiargumentů. Tentokrát právem. Protože se konečně bude mluvit o tom podstatném. O tom, jaké místo má v přírodě člověk. O tom, zda vůbec máme právo využívat přírodu ke svému užitku. Což má samozřejmě dalekosáhlé konsekvence, týkající se nejen průmyslu, ale i zemědělství, urbanistiky...

Nesouhlasím s takovým postojem. Ale přiznávám lidem, kteří ho zastávají, právo na férovou debatu. V jejím rámci by ovšem mimo jiné museli vysvětlit, jaký je podle nich rozdíl mezi tím, když holoseč způsobí neodpovědní piráti,

a tím, když ji zavíní kůrovec. A proč v prvním případě nazývají smutně zející pahýly ekologickou katastrofou a ve druhém ekologickým požehnutím. Mají lidé žít bez lesa?

Přiznám se, že já nejsem tohoto rozlišování schopen. Ani jako člověk, a už vůbec ne jako ministr životního prostředí. Minulý týden jsem viděl, že Šumava umírá. Ne tam, kde žijí lidé. Ne tam, kde se v lese hospodaří. Ale v těch nejchráněnějších, bezzásahových prvních zónách. Právě v nich a právě proto, že je tolik moc chráníme...

Pro někoho je možná dobře, když celé pásy lesa padnou, aby za půl století mohly znovu vstát. Jenže lidský život je krátký. Za tu dobu vyrostou dvě nové generace. Mají žít bez lesa, protože se ochránci za ně rozhodli, že nový les na místě kalamity si zaslouží až jejich vnuci?

Možná bych byl tolerantnější, kdyby Česká republika disponovala ohromnými deštnými pralesy. Pak by se asi dalo snést, že nějaký brouk zničí pár tisíc hektarů porostu. Ale na našem malém a přelidněném území nemáme zeleně nazbyt. Pokládám za poněkud nedůsledné, když na jedné straně chráníme před stavbaři každý strom, a na druhé straně necháme kůrovce zničit v krásném šumavském hvozdu tisíce kmenů.

I když mi to asi ochránci kůrovce budou mít za zlé, já dávám přednost právu člověka na kvalitní životní prostředí. K němu pěkný les určitě patří. Takže hodlám změnit dosavadní politiku ministerstva a budu ten les před kůrovcem chránit. Ano, vím, že by za padesát let zase narostl. Ale lidé žijí v této zemi již dnes. Takže sorry, kůrovče. My chráníme přírodu pro člověka, ne pro tebe.

A tento text budiž i odpovědí na bezobsažný a osobně hloupý úhel pohledu pana Vladimíra Justa. Pan Just navrhl souvislou řadu slov a slovních spojení, která jsem buď nikdy neřekl, nebo jsem jim na rozdíl od něj dal obsah. Ale rozumím, že po čtyřech letech podivného hospodaření a třech letech póz bez dopadu na životní prostředí musí příznivcům této politiky připadat každý, kdo chce skutečně řešit problémy ovzduší, drahé energie a ochrany přírody pro člověka, jako spadlý z Marsu...

A závěr pana Justa, že národní park „patří místním asi tak jako Národní divadlo občanům v okolí Národní třídy“ a rozhodovat o něm mají „lidé povolání, a ne domorodci a politici“, komentáře nepotřebuje. Tak čistou esencí arrogance a pohrdání samosprávou a demokracií jsem už dlouho nečetl. ■

PAVEL DROBIL,

ministr životního prostředí ČR
uvěřený v denníku Lidové noviny
20.9.2010

Prečo mám rád les?

Ján Ambróz, spevák ľudových piesní

Takúto otázku som si v mojom živote nikdy nepoložil. Aj keď v mojom prípade by sa dalo povedať, že naše lesy, kopce, hory doslova milujem. Možno aj preto, že som vyrastal v horách, pod Kráľovou hoľou, v Telgárte. Dnes, keď mám 62 rokov s určitostou viem, že v každom období života, mala láska k lesom a horám inú podobu. Kým v detstve bol pohľad na hory pragmatickejší, že hory sú niečo samozrejmé, čo neodmysliteľne patrí k prežitiu v drsnom horehronskom prostredí, neskôr, keď som začal robiť aktívnu turistiku a robím ju dodnes, nadobúdala táto láska poetickjšiu podobu. Hory vnímam intenzívnejšie, s väčším priestorom v srdci. Každé stretnutie s horami, je ako stretnutie s krásnym dievčaťom, oblečenom v nádhernom šate. Očari Vás, vy si ju zamilujete na prvý pohľad a vznikne láska na celý život. Ja v horách nachádzam krásu, pohodu a bohorovný klúd. Preto som si postavil doslova v horách chalúpku, drevenú, kde trávim so svojou manželkou väčšiu časť roka. Je to pre mňa miesto najkrajšie na svete. Keďže som aj rezbár a režem sochy v životnej veľkosti, vraciam hore drevo, ktoré malo vyletieť hore komínom, do ktorého som vdýchol dušu starčeka, babky, či sejača alebo mladej dievčiny. Hory milujem aj napriek tomu, že mi niekoľkokrát v živote dali počas turistiky pocítiť, čo je byť v horách, keď živly šantia. Možno preto si naši predkovia spievali pesničky o hore a aj takúto: „Hej, horička, horička, varuj si Janička, by ho nezabíu surova jedlička.“ ■

Euromince so symbolmi fauny a flóry (2. časť)

Peter GOGOLA

Na jar 1996 na zasadnutí rady ECOFIN vo Verone sa členské štáty Hospodárskej a menovej únie dohodli, že euromince budú mať spoločnú európsku a charakteristickú národnú stranu. V roku 1997 boli na spoločnú stranu euromincí vybrané 3 návrhy Luca Luyxa z Kráľovskej belgickej mincovne. Zobrazujú tri rôzne mapy Európy. V pozadí sú umiestnené hviezdy symbolizujúce Európsku úniu. Mapa na minciach 1, 2 a 5 centov zobrazuje vzťah Európy k ostatnému svetu, na minciach 10, 20 a 50 centov symbolizuje Európsku úniu ako skupinu jednotlivých štátov. Zvýraznenie jednoty tej istej skupiny štátov je na minciach 1 a 2 euro. Voľba námetov na národné strany mincí bola ponechaná na jednotlivé členské štáty. Euromince vydávajú jednotlivé členské štáty eurozóny a sú platné na území všetkých štátov, bez ohľadu na to, ktorý štát ich vydal. V našej rubrike Hobby sa všimneme tie mince, ktoré zobrazujú symboly fauny a flóry.

Portugalsko

Najzápadnejšia krajina Eurozóny vydala pri príležitosti svojho predsedníctva v Rade EÚ dva milióny euromincí, ktorých ústredným motívom na rube mince je korkový dub. Pod konármi stromu vľavo je štátny znak, vpravo v troch riadkoch názov štátu: PORTUGAL. Dole nápis: PRESIDENCIA DO CONSELHO DA UE.

Rakúsko

Rakúske centy sú zaujímavé tým, že každý je iný. Ich autori sa inšpirovali zakvitnutými alpskými lúkami. Jednocentová minca má na rube horec, ozdobu rakúskych Álp. Dvojcet má taktiež „kvetinová výzdoba“ – plesnivec alpínsky a päťcentovú minca má na rube prvosienu jarú.

Slovensko

Zatiaľ posledný prírastok medzi euromincami so symbolom fauny pochádza zo Slovenska. To vydalo v roku 2010 pri príležitosti 200. výročia botanickej záhrady v Lublani v miliónovom náklade dvojeurovú mincu. Uprostred mince je rastlina, pod ňou je nápis: „HLADNIKIA PASTINACIFOLIA“, v kruhu okolo zobrazenia je text: „SLOVENIJA 2010. 200 LET. BOTANIČNI VRT. LJUBLJANA.“ Slovinský eurocent má na rube motív bociana prevzatý zo slovenskej 20 toliarovej mince, na dvadsaťcentovej mince sú vyobrazené dva kone, ktoré sú pre Slovensko typické: lipicany.

A na záver ešte raz k fínskej eurominci: ozval sa nám náš prispievateľ a verný čitateľ prof. Ladislav Paule z Lesníckej fakulty TU vo Zvolene. Napísal: „Listy na fínskej minci nepatria moruši, moruša sa vo Fínsku nevyskytuje. Je to malina a to buď *Rubus chamaemorus* (má žlté plody, po fínsky lakka) alebo *Rubus arcticus* (má červené plody, po fínsky mesimarja). Podľa obrázku predpokladám, že je to skôr prvá z nich. Z oboch sú dobré likéry, najmä v zime k zmrzline: lakkaliköri a mesimarjaliköri.“ ■

Poľovnícky receptár

Srnčia paštéta

Suroviny:

srnčie pliecko, teľacia pečienka, cibuľa, slanina (asi 1/3 objemu mäsa), 6 kyslých uhoriek, bobkový list, tymián, 3 vajcia, kapary, masť, soľ a korenie

Postup:

Na roztopenej masti opražíme do sklovita nadrobno pokrúpanú cibuľu. Potom pridáme srnčie pliecko, pokrúpané na väčšie kusy. Mäso udušime domäkka tak, aby sa dalo ľahko rozobrať. Pridáme všetky koreniny.

Hotové necháme vychladnúť, potom oddelíme mäso od kosti. 5 až 6-krát ho pomelieme na mäsovom mlynčeku. Slaninu a kyslé uhorky pokrújame na asi trojmilimetrové kocky a pridáme do mäsa. Ďalej pridáme 3 surové vajcia a na hrubo pokrúpané kapary.

Dno a boky hrnca vyložíme tenkými plátkami slaniny, do toho vložíme zmes, bočné slaninky prehne dovnútra cez zmes.

Hrnec vložíme do parného kúpeľa a varíme minimálne 3 hodiny. Dáme vychladnúť. Vlažné vyberieme z hrnca a až potom dáme do chladničky. Paštétu podávame studenú, najlepšie s domáim chlebom.

Dobrá chuť! ■

Ahoj deti!

Tak som tu zas! Za krásne vystrihnuté a poskladané obrázky posielam darček mojej kamarátke Veronike Richterovej z Banskej Bystrice. Ak aj vy chcete získať veselú magnetku – stromček, vystrihnite jednotlivé diely puzzle, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Moja adresa je:
 jazvec Mišo
 redakcia časopisu Lesník
 Námestie SNP č.8
 976 55 Banská Bystrica

Ahoj nabudúce!

Životné jubileá

OKTÓBER 2010

50 ROKOV

Janka Pečeňanská, fakturant dreva
– OZ Trenčín
Dáša Pavlovičová, hlavný účtovník
– OZ Trenčín
Ing. Martin Hošťák, vedúci LS, LS Martin
– OZ Žilina
Viera Cabanová, referent MTZ a nákupu
– OZ Beňuš
Milan Lupták, manipulant, ES Hronec
– OZ Čierny Balog
Oľga Šebová, mzdový účtovník,
SIS – OZ Žarnovica
Drahošlav Duč, vedúci LO, LS Porúbka
– OZ Sobrance
Silvester Romanec, vedúci LO, LS Porúbka
– OZ Sobrance

60 ROKOV

Ing. Ján Danišik, referent technickej prípravy výroby – OZ Šaštín
Florián Beduš, vedúci LO, LS Podhájska
– OZ Palárikovo
Ing. Róbert Gaál, technik, LS Nitra
– OZ Palárikovo
Ing. Viliam Pavlovič, SIS – OZ Topoľčianky
Vladimír Halahija, vedúci LO, LS Čierny Váh
– OZ Liptovský Hrádok
Ing. Ladislav Gašpar, referent ekológie
– OZ Beňuš
Ing. Milan Lubý, referent pre plánovanie, štatistiku a controlling – OZ Slovenská Lupča
Dušan Putiš, vedúci LO, LS Jesenské
– OZ Rimavská Sobota
Michal Gavula, technik, LS Remetské Hámre
– OZ Sobrance

ODCHOD DO PREDČASNEHO
STAROBNEHO DŮCHODKU

Vladimír Jančulík, vedúci LO, LS Paráč
– OZ Námestovo
Ján Fifik, vedúci LO, LS Rožňava – OZ Rožňava
Bohuš Tabak, vedúci LO, LS Turcovce
– OZ Vranov nad Topľou

PRACOVNÉ JUBILEÁ

25 ROKOV

Ing. Beáta Palajová, referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Krupina
Ladislav Vičko, vedúci LO, LS Hnúšťa
– OZ Rimavská Sobota
Ing. Miroslav Lelák, riaditeľ OZ – OZ Prešov
Ing. Eugen Šandrik, technik, LS Spišské Podhradie – OZ Prešov
Ing. Viera Malastová, referent správy pozemkov, manažment majetku a ekológie
– OZ Semeno-les, Liptovský Hrádok
Ing. Dagmar Kohútová, finančník, účtovník
– OZ Semenoles, Liptovský Hrádok

30 ROKOV

Petr Kolačný, vedúci LO, LS Sirk – OZ Revúca
Ing. Ján Rak, riaditeľ OZ – OZ Semenoles,
Liptovský Hrádok

35 ROKOV

Ing. Vladimír Šmelko, vedúci SCHK Dobšiná
– OZ Revúca
Karol Pletka, vedúci hospodárskeho dvora
Veľká Lúka – OZ Revúca
Ján Slavkovský, vedúci LO, LS Hrabušice
– OZ Prešov
Marián Kukľa, fakturant ostatných výrobkov a služieb – OZ Bardejov

Ing. Helena Turská

Kalendár podujatí

1. október – 11. november
NA CESTÁCH LESOM
výstava fotografií Borisa
Pekaroviča

Lesnícke a drevárske múzeum, Zvolen

17. október
SOBRANECKÝ DEŇ
SV. HUBERTA – IV. ROČNÍK

OZ Sobrance

20. – 24. október
SLOVENSKÉ STRETNUTIE
SOKOLIAROV
S MEDZINÁRODNOU ÚČASŤOU

Horné Saliby - Diakovce

21. - 22. október
5. EURÓPSKY
KONGRES LESNEJ
PEDAGOGIKY

Lahti (Fínsko)

22. október
BESKYDSKÁ ZELENÁ CESTA
otvorenie turisticko – náučného
chodníka

Stará Bystrica, OZ Čadca

28. október
60. VÝROČIE ZALOŽENIA
CHOVU KONÍ NA MURÁNI
seminár spojený
s jesennou
bonitáciou koní

Dobšiná, OZ Revúca

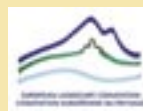

29. október
PIETNY AKT V SYMBOLICKOM
LESNÍCKOM CINTORÍNE

Lesnícky skanzen, Vydrovská dolina
OZ Čierny Balog

11. - 12. november
KRAJINA V MESTE,
MESTO V KRAJINE
MEDZINÁRODNÁ
KONFERENCIA
(EKOPOLIS, SAŽP)

Banská Bystrica, Ekonomická fakulta UMB

Jubileum

Jiří JUNEK

Čas neúprosne beží a tak sa aj zo mňa stal pamätník. Vďaka tomu si pamätám, že každé podnikové riaditeľstvo štátnych lesov vydávalo svoje noviny. Mal som blízko k mesačníku Východoslovenských lesov, ktorý pôvodne viedol prešovský patriot Štefan Sahul. Mali sme k sebe blízko spoločným záujmom o chov koní pre lesné hospodárstvo na Muránskej planine. Jeho nasledovník Ladislav Malák z Opátky je napoly lesník a napoly novinár a písal zaujímavé reportáže. V „jeho“ novinách patril k najlepším dopisovateľom Ing. Ladislav Maxim zo Sobraniec, časopis skrášľoval kresbami Ing. Emil Duránik zo Sečoviec.

Po rokoch, v roku 2000, tieto všetky podnikové noviny nahradil podnikový časopis štátneho podniku LESY SR, mesačník Lesník. Jeho prvý šéfredaktor Ing. Jozef Híkl ho pripravoval popri svojej pracovnej náplni na podnikovom riaditeľstve.

V roku 2003 začala „zlatá éra“ tohto časopisu. K mladému šéfredaktorovi Petrovi Gogolovi postupne pribúdali ďalší redaktori, pani Mária Gálová vytvorila pôsobivú a oku lahodiacu grafickú úpravu, obsah bol vyvážený od článkov odborných a dianie v podniku po rozhovory s lesníkmi a články venované mládeži. Po lesníkom známych peripetiách, keď niekoľko mesiacov Lesník nevychádzal, bol do redakcie povolaný späť Peter Gogola a časopis sa vracia do podoby pred jeho zrušením.

Je dobre, že súčasné vedenie podniku má záujem, aby časopis Lesník znovu vychádzal. O tom svedčí aj účasť takmer všetkých členov vedenia na stretnutí k 10. výročiu založenia časopisu 1. októbra vo Zvolene v zrekonštruovanej historickej budove Lesníckeho a drevárskeho múzea. Jej sála, v ktorej bola súčasne inštalovaná výstava fotografií Borisa Pekaroviča z OZ Čierny Balog, tak zažila svoju premiéru. Zišli sa tu zakladatelia časopisu aj ich pokračovatelia, ale aj stáli a verní prispievatelia. Odznali slávnostné i ďakovné reči, bol čas na dojatie i objatie. V príhovore povereného generálneho riaditeľa Igora Vizlaia rezonovala myšlienka, že „vydávanie časopisu Lesník v tlačenej podobe má svoj význam, lesníci po ňom siahnu v pre seba vhodnom čase, prečítajú si ho aj ich rodiny a priatelia, slúži aj na propagáciu podniku na verejnosti. Podporuje aj výchovu detí a mládeže vo vzťahu k prírode, k lesu.“

Preto teda mnoho zaujímavých článkov a nápadov najmenej do ďalších desiatich rokov!

Ďakovný list prevzal prvý šéfredaktor Lesníka, Ing. Jozef Híkl

Súčasťou oslavy bola i vernisáž výstavy fotografií Borisa Pekaroviča. Na snímke fotograf s vedúcou múzea Ľubicou Miľanovou

Lesník 10 rokov